

Uchwała Nr XVII /106/2025

Rady Gminy Godkowo

z dnia 22 grudnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Godkowo na lata 2026-2035

Na podstawie art. 17 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 ze zm.) w związku z art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 ze zm.) uchwala się co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Godkowo na lata 2026-2035 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Godkowo.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia oraz podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty.

Przewodniczący Rady Gminy Godkowo

Mariusz Dziki

Załącznik do Uchwały Nr XVII/106/2025
Rady Gminy Godkowo
z dnia 22 grudnia 2025 r.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Godkowo na lata 2026-2035

GODKOWO 2025

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Uwarunkowania prawne i programowe Strategii.....	4
1.1. Podstawy prawne.....	4
1.2. Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi i programowymi.....	5
2. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Godkowo.....	9
2.1. Główne procesy demograficzne.....	9
2.2. Lokalny rynek pracy.....	12
2.3. Dominujące problemy w ujęciu pomocy społecznej.....	14
3. Zasoby gminnego systemu pomocy i wsparcia.....	17
3.1. Instytucjonalny system pomocy i wsparcia.....	17
3.2. Zdolność podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych.....	18
4. Główne wyzwania strategiczne lokalnej polityki społecznej.....	21
4.1. Funkcjonowanie rodzin z dziećmi.....	21
4.2. Sytuacja osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.....	22
4.3. Dysfunkcje społeczne.....	26
4.4. Bierność zawodowa, bezrobocie i ubóstwo.....	31
5. Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią.....	34
6. Cele i kierunki działań.....	36
7. Założenia wdrożeniowe Strategii.....	43
7.1. Usługi społeczne oraz zadania publiczne zlecane podmiotom ekonomii społecznej....	43
7.2. Koordynacja wdrażania Strategii.....	44
7.3. Ramy finansowe.....	44
7.4. Monitoring Strategii.....	45
Spis tabel.....	46
Spis wykresów.....	46

Wstęp

Lokalna polityka społeczna, w szerokim znaczeniu, stanowi działalność zmierzającą do poprawy standardów życia wszystkich mieszkańców wspólnoty samorządowej. Działania realizowane w jej ramach nie powinny więc koncentrować się jedynie na doraźnym bądź długookresowym wspomaganiu osób i rodzin w trudnych sytuacjach życiowych, natomiast powinny zmierzać do oddziaływania na świadomość społeczną oraz warunki życia, tak aby minimalizować ryzyko występowania problemów i dysfunkcji oraz maksymalizować zdolność osób i rodzin do ich samodzielnego przezwyciężania. Szczególnie istotne są również założenia procesu deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych w gminie, służącego poprawie dostępności i jakości usług społecznych zapewnianych mieszkańcom. Znajdują one wyraz w *Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Godkowo na lata 2026-2035*.

Niniejszy dokument składa się z dwóch zasadniczych części: diagnozy sytuacji społecznej gminy oraz założeń wdrożeniowych. Część diagnostyczna obejmuje podstawowe zagadnienia dotyczące funkcjonowania gminy, procesów demograficznych, rynku pracy, problemów społecznych, a także dostępności usług społecznych i aktywności mieszkańców. Została opracowana w oparciu o dane, których najbogatsze źródło stanowił Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, a także sprawozdania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Godkowie oraz Raporty o stanie gminy Godkowo. Zasadniczo analiza została przeprowadzona dla przedziału lat 2022-2024, z zastrzeżeniem, iż przyjęto zasadę wykorzystywania danych rocznych najbardziej aktualnych na moment opracowywania dokumentu. Część wdrożeniowa strategii zawiera natomiast wizję projektowanych zmian oraz katalog niezbędnych kierunków działań, a następnie wskazówki, jak skutecznie zarządzać realizacją strategii.

W części diagnostycznej uwzględniono wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców w okresie od kwietnia do lipca 2025 roku w ramach *Diagnozy problemów społecznych Gminy Godkowo*. Główne założenia Strategii zostały natomiast wypracowane podczas warsztatów planowania strategicznego, które odbyły się w Godkowie 23 września 2025 roku. Wzięło w nich udział 12 osób, w tym Wójt Gminy Godkowo, przedstawiciele Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Godkowie, Biblioteki Publicznej Gminy Godkowo, Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji w Godkowie, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego, a także sołtysi i reprezentanci podmiotów ekonomii społecznej.

1. Uwarunkowania prawne i programowe Strategii

1.1. Podstawy prawne

Opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi, w świetle art. 17 ust. 1 pkt 1 *Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej*, zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym. W jego ramach należy szczególnie uwzględnić programy pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz inne, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Ustawa precyzuje ponadto, w art. 16b pkt 2, elementy, które musi zawierać strategia. Są to:

- 1) diagnoza sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych
- 2) prognoza zmian w okresie objętym strategią,
- 3) określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii i jej ram finansowych, a także wskaźników realizacji działań.

Ponadto, zgodnie z art. 16b pkt 3 strategia opracowana przez gminę określa usługi społeczne w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oraz zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zlecane w trybie określonym w tej ustawie.

Obszar lokalnej polityki społecznej kształtują również inne akty normatywne w randze ustawy, wśród których należy wymienić w szczególności następujące:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego;
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
- Ustawa z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia;
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;

- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych;
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych;
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci;
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
- Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo Energetyczne;
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- Ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych;
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych;
- Kodeks rodzinny i opiekuńczy z dnia 25 lutego 1964 r.;
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych odbywa się na podstawie przepisów wskazanych wyżej ustaw, a także szeregu innych, których tu nie wymieniono, a które regulują obowiązki organów gminy, sposób realizacji zadań własnych, jak również określają katalog dostępnych narzędzi.

1.2. Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi i programowymi

Uwarunkowania programowe lokalnej polityki społecznej znajdują swoje źródła w dokumentach strategicznych różnych szczebli: międzynarodowego, europejskiego, krajowego, regionalnego oraz lokalnego. Stanowią one kierunkowe wytyczne dla działań jednostek samorządu terytorialnego, zapewniając spójność działań i realizację nadrzędnych celów polityki poszczególnych szczebli. Z uwagi na ich mnogość w tym miejscu zostaną omówione w szczególności dokumenty krajowe, regionalne i lokalne, których tematyka dotyczy polityki społecznej i usług społecznych.

Na szczeblu krajowym istotne znaczenie ma *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności*. Główny cel tego dokumentu stanowi poprawa jakości życia Polaków, rozumiana kompleksowo jako dobrostan w różnych obszarach życia: długości życia w ogóle, długości życia w zdrowiu, większej satysfakcji z wykonywania pracy, lepszych warunków łączenia kariery zawodowej z życiem prywatnym i rodzinnym, sprawnej sieci bezpieczeństwa socjalnego, której celem jest zwiększenie szans na aktywność społeczną i zawodową oraz dbałość o przeciwdziałanie różnym formom wykluczenia, dostępności dóbr i usług publicznych bez względu na status rodzinny i miejsce zamieszkania, otwartych warunków uczestnictwa w życiu publicznym, bezpieczeństwa dochodów na starość, środowiskowego poczucia równowagi w odniesieniu do warunków krajobrazowych, naturalnego stanu otoczenia oraz żywności, udziału w kulturze, poczucia satysfakcji z życia.

Z punktu widzenia lokalnej polityki społecznej istotne jest zwrócenie uwagi na dokumenty podejmowane na szczeblu krajowym w zakresie deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych, a także przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Stosunkowo nowym

dokumentem jest *Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)*. Jej główny cel stanowi deinstytucjonalizacja, czyli przechodzenie od opieki o charakterze instytucjonalnym do opieki świadczonej w środowisku rodzinnym i społeczności lokalnej. Wśród najważniejszych założeń tego dokumentu można wskazać:

- zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci,
- zbudowanie skutecznego i trwałego systemu świadczenia usług społecznych dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami dające możliwość życia w społeczności lokalnej niezależnie od stopnia niepełnosprawności,
- stworzenie skutecznego systemu usług społecznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności oraz osób zagrożonych bezdomnością.

W 2021 roku Rada Ministrów przyjęła *Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030*. Priorytety określone w tym dokumencie są następujące:

- I. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży;
- II. Przeciwdziałanie bezdomności i wykluczeniu mieszkaniowemu;
- III. Usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu;
- IV. Instytucje pomocy społecznej oraz podmioty ekonomii społecznej – wsparcie dla osób i rodzin;
- V. Integracja cudzoziemców – rozwój usług społecznych dla migrantów, w tym cudzoziemców objętych ochroną międzynarodową, oraz wsparcie integracji na rynku pracy.

Istotną sferą lokalnej polityki społecznej jest ekonomia społeczna, na szczeblu krajowym programowana poprzez *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej*. Dokument ten za cel długofalowy przyjmuje, że *Ekonomia społeczna i solidarna stanie się istotnym instrumentem aktywnej polityki społecznej, wsparcia rozwoju społecznego oraz lokalnego*, natomiast za cel główny: *Do roku 2030 podmioty ekonomii społecznej będą ważnym elementem aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostawcami usług społecznych*. Osiągnięcie celu głównego możliwe będzie dzięki realizacji następujących celów szczegółowych:

1. Wspieranie trwałego partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej z samorządem terytorialnym w realizacji usług społecznych.
2. Zwiększenie liczby wysokiej jakości miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
3. Zwiększenie konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej na rynku.
4. Upowszechnienie pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej.

W obszarze polityki senioralnej na uwagę zasługuje *Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – uczestnictwo – solidarność*. Jej główny cel stanowi podnoszenie jakości życia seniorów poprzez umożliwienie im pozostawania jak najdłużej samodzielnymi i aktywnymi oraz zapewnienie bezpieczeństwa. Obszary dotyczące ogółu osób starszych to m.in. kształtowanie pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie, uczestnictwo w życiu społecznym, profilaktyka chorób, promocja zdrowia, zwiększanie bezpieczeństwa fizycznego, tworzenie warunków do solidarności i integracji międzypokoleniowej, a także działania na rzecz edukacji dla starości (kadry opiekuńcze i medyczne), do starości (całe społeczeństwo), przez starość (od najmłodszego pokolenia) oraz edukacja w starości (osoby starsze). Obszary uwzględniające działania wobec niesamodzielnych osób starszych to w szczególności ułatwienie dostępu do usług wzmacniających samodzielność oraz dostosowanie środowiska zamieszkania do możliwości funkcjonalnych niesamodzielnych osób starszych, zapewnienie optymalnego dostępu do usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i opiekuńczo-pielęgnacyjnych, a także system wsparcia nieformalnych opiekunów niesamodzielnych osób starszych przez instytucje publiczne.

Obszar wsparcia osób z niepełnosprawnościami również opiera się obecnie na dokumencie strategicznym, jakim jest *Strategia na rzecz osób z niepełnosprawnościami na lata 2021-2030*. Jej główny cel stanowi włączenie osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami w życie społeczne i zawodowe, a tym samym zagwarantowanie im praw określonych w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. Dokument składa się z ośmiu priorytetów, takich jak niezależne życie, dostępność, edukacja, praca, warunki życia i ochrona socjalna, budowanie świadomości oraz koordynacja. W ich ramach planowane są takie działania jak np. zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami możliwości pełnego udziału w życiu społecznym, publicznym i politycznym, przeprowadzenie procesu deinstytucjonalizacji, wczesna pomoc, edukacja włączająca, aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami, modyfikacja i uzupełnienie systemu wsparcia zatrudnienia oraz aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami, profilaktyka i leczenie w obszarze zdrowia psychicznego oraz środowiskowy system wsparcia osób z problemami zdrowia psychicznego i inne.

Na poziomie regionalnym należy odnieść się do *Strategii polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2030*. Dokument ten zakłada jako cel główny: „Wzmocnienie spójności społecznej regionu Warmii i Mazur oraz poprawa warunków życia mieszkańców przy współpracy środowisk lokalnych i partnerów działających w obszarze polityki społecznej”. Cel ten jest realizowany w siedmiu obszarach i celach strategicznych:

1. Rodzina - cel: *Wzmocnienie aktywności oraz samodzielności osób i rodzin.*
2. Seniorzy - cel: *Wzrost jakości życia osób starszych.*
3. Osoby z niepełnosprawnościami - cel: *Zwiększenie aktywności osób z niepełnosprawnościami w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym.*
4. Profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie przemocy - cel: *Zintegrowanie i wzmacnianie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami oraz zjawiskiem przemocy.*

5. Wspieranie zatrudnienia - cel: *Ograniczenie bezrobocia oraz bierności zawodowej wśród mieszkańców województwa.*
6. Ekonomia społeczna i solidarna - cel: *Zwiększenie udziału ekonomii społecznej i solidarnej w rozwoju społeczności lokalnych.*
7. Kapitał społeczny - cel: *Budowanie spójności społecznej poprzez wzmocnienie kapitału społecznego.*

W obszarze usług społecznych w 2023 roku Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął *Warmińsko-Mazurski Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2023-2025*. Cele dokumentu sformułowano następująco:

- określenie kierunków rozwoju usług społecznych, usług zdrowotnych oraz deinstytucjonalizacji na poziomie regionalnym,
- powiązanie dostępnych źródeł finansowania, w szczególności funduszy europejskich, a także innych źródeł finansowych (rządowych, samorządowych) z regionalnymi celami i działaniami w obszarze usług społecznych i deinstytucjonalizacji,
- skoordynowanie działań podejmowanych przez różne departamenty/jednostki organizacyjne samorządu województwa przy uwzględnieniu potencjału i zasobów sektora obywatelskiego i partnerów społecznych.

Sformułowano również cele horyzontalne w procesie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w województwie warmińsko-mazurskim, wspólne dla wszystkich obszarów interwencji. Są to:

- 1) Tworzenie miejsc koordynacji usług w formie Centrów Usług Społecznych.
- 2) Wzmocnienie potencjału podmiotów ekonomii społecznej, w tym organizacji pozarządowych i przedsiębiorstw społecznych realizujących usługi społeczne.
- 3) Rozwój mieszkalnictwa wspomaganego z koszykiem usług dostosowanych do indywidualnych potrzeb osoby wymagającej wsparcia.
- 4) Wzmocnienie potencjału kompetencyjnego kadr systemu pomocy i integracji społecznej oraz promowanie zawodów pomocowych.
- 5) Wzmacnianie, promowanie i inspirowanie partnerstw publiczno-społecznych.
- 6) Wzmacnianie, promowanie i inspirowanie współpracy międzysektorowej.
- 7) Wzmacnianie i promowanie wolontariatu.

Na szczeblu gminnym istotne jest uwzględnienie założeń lokalnej strategii rozwoju, jednak w Gminie Godkowo taki dokument aktualnie pozostaje w opracowaniu.

2. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Godkowo

2.1. Główne procesy demograficzne

Gmina Godkowo jest gminą wiejską położoną w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie elbląskim. Graniczy z gminami: Pastęk, Wilczęta, Orneta, Miłakowo oraz Morąg. Zajmuje powierzchnię ok. 167 km², stanowiąc 0,7% powierzchni całego województwa. W granicach gminy znajduje się 29 miejscowości, skupionych w 22 sołectwach. Funkcję ośrodka administracyjnego, kulturalnego i gospodarczego Gminy pełni Godkowo, będące jednocześnie najbardziej liczną miejscowością w gminie, zamieszkiwaną przez 359 mieszkańców. W dalszej kolejności należy wskazać Podągi (250 osób), Dobry (240 osób), Grądko (230 osób) oraz Skowrony (223 osoby). W pozostałych miejscowościach liczba mieszkańców nie przekroczyła 200 osób.

Tabela 1. Miejscowości Gminy Godkowo według liczby zameldowanych mieszkańców (31.12.2024)

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców
1.	Bielica	147
2.	Burdajny	66
3.	Cieszyniec	13
4.	Dąbkowo	64
5.	Dobry	240
6.	Godkowo	359
7.	Grądko	230
8.	Grużajny	106
9.	Gwiździny	22
10.	Klekotki	-
11.	Krykajny	52
12.	Kwitajny Wielkie	60
13.	Lesiska	131
14.	Łępno	95
15.	Miłosna	45
16.	Nawty	38
17.	Olkowo	26
18.	Osiek	179
19.	Piskajny	42
20.	Plajny	49
21.	Podągi	250
22.	Siedlisko	6
23.	Skowrony	223
24.	Stary Cieszyn	30
25.	Stojpy	35
26.	Swędkowo	68
27.	Szybory	140
28.	Ząbrowiec	149
29.	Zimnochy	6

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH UG W GODKOWIE.

Gmina zajmuje powierzchnię 16 682 ha, tj. 167 km². Średnia gęstość zaludnienia gminy to 16,2 osób/km², co oznacza, że jest niższa niż województwa warmińsko-mazurskiego, gdzie wynosi 55,8 osób/km² oraz powiatu elbląskiego, gdzie kształtuje się na poziomie 38,0 osób/km².

W świetle danych Głównego Urzędu Statystycznego w końcu 2024 roku Gminę Godkowo zamieszkiwało 2 703 mieszkańców, w tym 1 363 mężczyzn (50,4%) oraz 1 340 kobiet (49,6%). Liczba ludności faktycznie zamieszkałej na terenie gminy w ostatnich latach zmniejszyła się. W porównaniu do 2022 roku miał miejsce spadek o 38 osób, tj. o 1,4%, natomiast w odniesieniu do 2023 roku spadek wynosił 20 osób, tj. 0,7%.

Tabela 2. Liczba mieszkańców Gminy Godkowo w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Ogółem	2741	2723	2703
Mężczyźni	1374	1372	1363
Kobiety	1367	1351	1340

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS.

Jednym z czynników, które mają wpływ na tempo i wielkość zmian liczby ludności jest przyrost naturalny, stanowiący różnicę między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym okresie. W latach 2022-2024 wykazywał wartości ujemne, co oznacza, że więcej mieszkańców gminy umierało niż się rodziło. W 2024 roku ukształtował się na poziomie -15 osób, przy czym odnotowano 12 urodzeń żywych i 27 zgonów. W porównaniu do 2022 roku liczba urodzeń żywych zmniejszyła się 5, natomiast liczba zgonów spadła o 4.

Wpływ na kształtowanie się liczby ludności gminy mają również migracje. W badanym okresie saldo migracji wykazywało wartości ujemne. W 2024 roku ukształtowało się na poziomie -4, przy czym 36 osób zameldowało się na terenie gminy, a 40 wymeldowało się z niej. W porównaniu do 2022 roku saldo migracji wzrosło o 23 osoby.

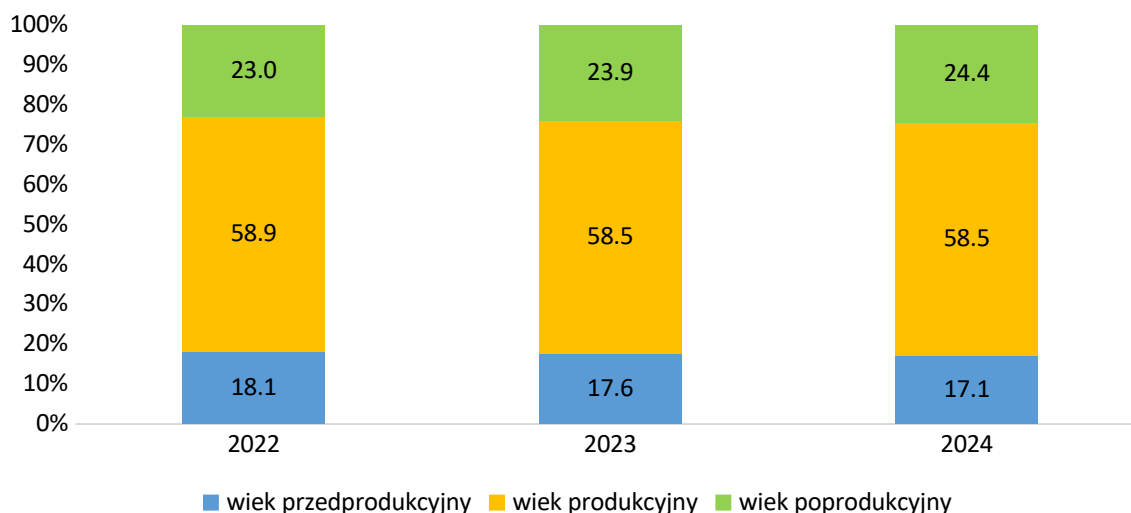
Tabela 3. Wybrane dane dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności Gminy Godkowo w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Urodzenia żywe	17	18	12
Zgony ogółem	31	29	27
Przyrost naturalny	-14	-11	-15
Zameldowania	26	18	36
Wymeldowania	53	29	40
Saldo migracji	-27	-11	-4

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS.

Struktura wiekowa ludności Gminy Godkowo wskazuje na postępujące starzenie się społeczeństwa, zjawisko w ostatnich dziesięcioleciach coraz bardziej widoczne w krajach rozwiniętych, w tym w Polsce. I choć starzenie się i starość są wpisane w cykl życia ludzkiego, to jednak rozwój cywilizacyjny, wydłużanie czasu trwania życia oraz coraz wyższa jego jakość powodują, że społeczeństwo starzeje się intensywniej niż kiedyś. Oznacza to, że w jego strukturze coraz większy odsetek stanowią ludzie starsi, natomiast najmłodsze grupy wiekowe mają coraz mniejszy udział.

Wykres 1. Mieszkańcy Gminy Godkowo według ekonomicznych grup wieku w latach 2022-2024 (w %)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS.

W okresie od 2022 do 2024 roku w gminie można było zaobserwować:

- spadek odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym, a więc dzieci i młodzieży do 17 roku życia z 18,1% w pierwszym roku analizy do 17,1% w ostatnim;
- spadek odsetka osób w wieku produkcyjnym (mężczyźni 18-64 lata, kobiety 18-59 lat) – z 58,9% do 58,5%;
- wzrost odsetka osób w poprodukcyjnym okresie życia (mężczyźni 65 lat i więcej, kobiety od 60 lat wzwyż) – z 23,0% do 24,4%.

Aktualnie już co czwarta osoba w Gminie Godkowo jest w wieku emerytalnym. W następnych latach należy prognozować dalsze postępowanie procesu starzenia się społeczeństwa gminy, aczkolwiek proces ten jest umiarkowany. Wskazuje na to m.in. sposób kształtowania się wskaźników obciążenia demograficznego. W 2024 roku na każde 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w Gminie Godkowo przypadało 142,5 osób w wieku poprodukcyjnym, co oznacza zwiększenie się tego wskaźnika w porównaniu do 2022 roku o 15,7 punktów. Wzrost, choć w mniejszym stopniu, nastąpił również w przypadku wskaźnika liczby ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – z 39,0 w 2022 roku do 41,8 w 2024 roku. Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem w analizowanym okresie zwiększył się o 1,6 punktu do poziomu 21,4%. Wskaźnik ten jest wyższy w przypadku kobiet, gdzie wynosi 23,7%, natomiast w przypadku mężczyzn – 19,1%.

Tabela 4. Wybrane wskaźniki obciążenia demograficznego dotyczące ludności Gminy Godkowo w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	69,8	70,9	71,1
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	126,8	135,9	142,5
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	39,0	40,9	41,8
odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem	19,8	20,8	21,4
odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem - kobiety	22,2	23,2	23,7
odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem - mężczyźni	17,4	18,4	19,1

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS.

Wszystkie omówione wskaźniki w latach 2022-2024 wykazywały tendencję rosnącą. Kształtują się na poziomie niższym niż w powiecie elbląskim, gdzie, dla przykładu wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2024 roku wynosił 38,0, natomiast odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem wyniósł 19,2%.

2.2. Lokalny rynek pracy

Istotne dla diagnozy sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy jest scharakteryzowanie lokalnego rynku pracy. Jego specyfika i kondycja uwarunkowane są wieloma czynnikami, w tym m.in. społecznymi, geograficznymi, historycznymi, prawnymi oraz instytucjonalnymi, a jednocześnie w sposób bezpośredni lub pośredni przekładają się na jakość życia mieszkańców danego terytorium. Na potrzeby określenia celów strategii rozwiązywania problemów społecznych analiza rynku pracy odnosi się do jego podstawowych aspektów, mając na celu scharakteryzowanie rynku pracy pod kątem m.in. aktywizacji osób w trudnej sytuacji.

Na koniec 2024 roku w rejestrze REGON figurowały 183 podmioty gospodarki narodowej z terenu Gminy Godkowo. Ich liczba wzrosła w porównaniu do 2022 roku o 1 podmiot. Na każdy 1 000 ludności w 2024 roku przypadało tu 68 podmiotów, natomiast na każdy 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym – 115,8 podmiotów. Wskaźniki te kształtowały się więc na niższym poziomie niż w całym powiecie, gdzie wynosiły odpowiednio 99 i 166,6 podmiotów. Podobnie jest w przypadku osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. W 2024 roku na 1 000 mieszkańców gminy przypadało 49 takich osób, natomiast na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 8,35 osób prowadzących działalność gospodarczą. Wskaźniki te w powiecie kształtowały się na poziomie 77 i 12,96.

Tabela 5. Wybrane wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarki narodowej w Gminie Godkowo w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Podmioty wpisane do REGON na 1 000 ludności	66	66	68
Podmioty na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	112,8	113,6	115,8
Osoby fiz. prowadzące działalność gospodarczą na 1 000 ludności	48	48	49
Osoby fiz. prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	8,18	8,29	8,35

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS.

W strukturze podmiotów gospodarki narodowej w Gminie Godkowo przeważają podmioty zatrudniające do 9 osób – w 2024 roku stanowiły one 96,2% ogółu, w dalszej kolejności są podmioty zatrudniające od 10 do 49 osób (3,8%). Nie funkcjonują tu podmioty zatrudniające więcej niż 49 pracowników.

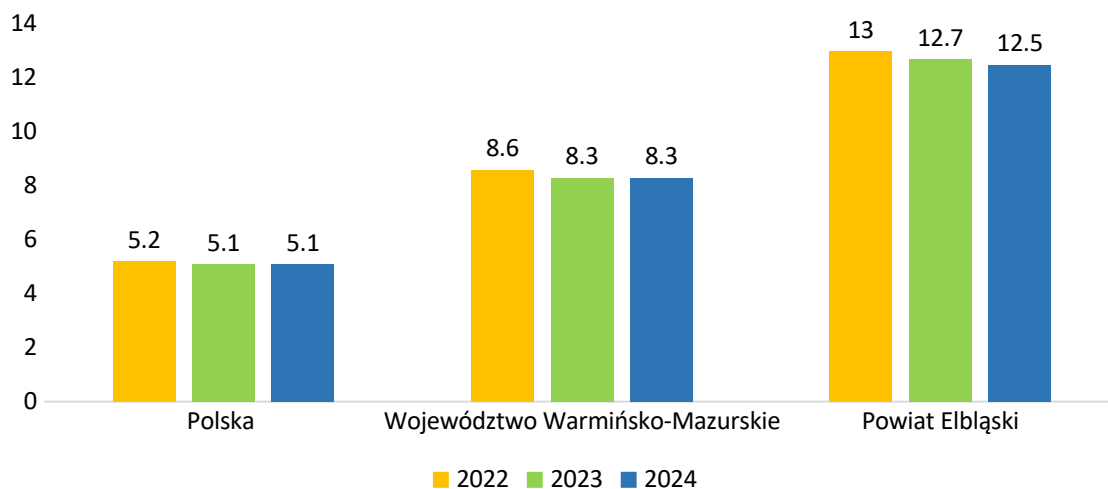
Tabela 6. Podmioty gospodarki narodowej według klas wielkości w Gminie Godkowo w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
0-9	174	174	176
10-49	8	7	7
50-249	0	0	0
250 i więcej	0	0	0
Razem	182	181	183

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS.

O sytuacji społeczno-ekonomicznej może świadczyć wysokość stopy bezrobocia oraz jej relacja w stosunku do wartości krajowych i wojewódzkich. Obrazuje ona procentowy stosunek liczby ludności bezrobotnej do liczby ludności aktywnej zawodowo. Ze względu na to, że stopa bezrobocia nie jest wyliczana na poziomie gminy, zaprezentowano dane dotyczące całego powiatu elbląskiego.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie elbląskim w grudniu 2024 roku wynosiła 12,5%, co oznacza, iż była wyższa od stopy wojewódzkiej o 4,2 punktu procentowego, natomiast od stopy krajowej – wyższa o 7,4 punktu. Stopa bezrobocia w powiecie w latach 2022-2024 wykazywała tendencją spadkową, zmniejszając się w tym czasie o pół punktu. Stopa bezrobocia w województwie zmniejszyła się w tym czasie o 0,3 punktu, a w kraju o 0,1, przy czym zarówno w województwie, jak i w Polsce w latach 2023-2024 pozostała na niezmiennym poziomie, natomiast w powiecie elbląskim był to również okres spadkowy.

Wykres 2. Stopa bezrobocia w Polsce, województwie warmińsko-mazurskim i powiecie elbląskim w latach 2022-2024

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS.

Warto przy tym pamiętać, że bezrobotni zarejestrowani w PUP to jedynie część osób, które nie posiadają zatrudnienia, natomiast pozostałe nie rejestrują się m.in. ze względu na brak motywacji a nawet niechęć do podjęcia pracy lub innych oferowanych przez urząd form aktywizacji zawodowej, a także ze względu na pracę w *szarej strefie*.

2.3. Dominujące problemy w ujęciu pomocy społecznej

W latach 2022-2024 w Gminie Godkowo liczba rodzin i osób korzystających ze wsparcia zmniejszyła się. W 2024 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Godkowie przyznał świadczenia z pomocy społecznej 174 osobom, żyjącym w 121 rodzinach, w których funkcjonowało 261 osób. W porównaniu do 2022 roku skala korzystania przez mieszkańców gminy z pomocy społecznej zmniejszyła się. Liczba osób, którym przyznano świadczenie, spadła o 20, tj. o 10,3%; liczba rodzin – o 10, tj. o 7,6%, natomiast liczba osób w rodzinach – o 6, czyli o 2,2%.

Tabela 7. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej w Gminie Godkowo w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	194	184	174
Liczba rodzin	131	123	121
Liczba osób w rodzinach	267	263	261

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GOPS.

Świadczenia przyznawane z pomocy społecznej mogą mieć charakter pieniężny lub niepieniężny. Do pierwszej kategorii zalicza się zasiłki: stały, okresowy i celowy. Świadczenia o charakterze niepieniężnym to m.in. praca socjalna, interwencja kryzysowa, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy i odpowiadać celom i możliwościom pomocy społecznej.

Tabela 8. Liczba osób, którym przyznano świadczenia pieniężne w formie zasiłków w Gminie Godkowo w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Zasiłek stały	33	31	33
- dla osoby samotnie gospodarującej	27	25	26
- dla osoby w rodzinie	7	6	7
Zasiłek okresowy	59	58	52
- z tytułu bezrobocia	50	51	46
- z tytułu długotrwałej choroby	2	3	1
- z tytułu niepełnosprawności	7	5	5
Zasiłek celowy (inne zasiłki celowe)	110	101	94

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GOPS.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej przyznawany był zasiłek celowy – w tym przypadku liczba świadczeniobiorców w 2024 roku wyniosła 94, co oznacza spadek w porównaniu do 2022 roku o 16 osób. Na drugim miejscu były zasiłki okresowe, które w 2024 roku otrzymały 52 osoby, czyli o 7 osób mniej niż w 2022 roku. Większość osób (46) pobierała go z tytułu bezrobocia. Z powodu niepełnosprawności zasiłek okresowy otrzymywało 5 osób, natomiast z tytułu długotrwałej choroby 1 osoba. W trzeciej kolejności należy wskazać zasiłki stałe, które w 2024 roku przyznano 33 osobom, spośród których 26 to osoby samotnie gospodarujące. Liczba osób, które otrzymywały zasiłek stały w latach 2022-2024 pozostała na takim samym poziomie.

Tabela 9. Powody przyznawania pomocy społecznej w Gminie Godkowo w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022		2023		2024	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	92	189	92	189	84	163
Bezdomność	2	2	1	1	2	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	9	55	11	70	13	75
- w tym wielodzietność	9	55	11	70	12	72
Bezrobocie	72	182	72	188	73	187
Niepełnosprawność	69	115	56	95	48	78
Długotrwała lub ciężka choroba	31	48	32	57	39	57
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	2	5	1	7	2	5
- w tym rodziny niepełne	2	5	1	7	2	5
Alkoholizm	1	1	4	4	3	3
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	3	0	0	1	1
Zdarzenie losowe	2	2	0	0	0	0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GOPS.

Zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej, pomoc ta udzielana jest osobom i rodzinom w szczególności z następujących powodów: ubóstwo; sieroctwo; bezdomność; bezrobocie; długotrwała lub ciężka choroba; niepełnosprawność; przemoc domowa; potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi; potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy w związku z tymi okolicznościami; trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; alkoholizm lub narkomania; zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa oraz klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Wśród najczęściej występujących powodów udzielania świadczeń mieszkańcom Gminy Godkowo w 2024 roku należy wskazać ubóstwo (84 rodziny; 163 osoby w rodzinach); bezrobocie (73 rodziny; 187 osób), niepełnosprawność (48 rodzin; 78 osób), długotrwałą lub ciężką chorobę (39 rodzin; 57 osób) oraz potrzebę ochrony macierzyństwa (13 rodzin; 75 osób). Inne powody korzystania z pomocy społecznej występujące w Gminie Godkowo to bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (2 rodziny; 5 osób), bezdomność (2 rodziny, 2 osoby), alkoholizm (3 rodziny, 3 osoby) oraz trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego (1 rodzina, 1 osoba).

3. Zasoby gminnego systemu pomocy i wsparcia

3.1. Instytucjonalny system pomocy i wsparcia

Instytucjonalny system pomocy i wsparcia organizowany jest na rzecz osób i rodzin, doświadczających trudnych sytuacji życiowych – szczególnie wtedy, gdy nie są one w stanie pokonać wyzwań i barier wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej to między innymi na samorządzie gminy spoczywa obowiązek zapewnienia realizacji zadań pomocy społecznej wobec jej mieszkańców. Jednostką wykonującą te zadania w Gminie Godkowo jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Godkowie. W świetle art. 15 ww. ustawy, polegają one na:

- 1) przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- 2) pracy socjalnej,
- 3) prowadzeniu i rozwoju odpowiedniej infrastruktury socjalnej,
- 4) analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- 5) realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- 6) rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

GOPS w Godkowie realizuje ponadto szereg zadań wynikających z innych ustaw, w tym m.in. w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.

Zasoby instytucjonalne gminy tworzą również inne jednostki organizacyjne, takie jak: Urząd Gminy w Godkowie, Szkoła Podstawowa w Godkowie, Zakład Usług Komunalnych w Godkowie, Biblioteka Publiczna Gminy Godkowo oraz Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Godkowie.

Pomoc i wsparcie mieszkańcom Gminy Godkowo zapewniają także Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) oraz Zespół Interdyscyplinarny. Do zadań GKRPA należy m.in. podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego; przeprowadzanie rozmów motywacyjno-interwencyjnych z osobami mającymi problem z nadużywaniem alkoholu oraz członkami ich rodzin; współdziałanie z organizacjami pozarządowymi i społecznymi w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi; a także prowadzenie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży napojów alkoholowych i opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w gminie. Zespół Interdyscyplinarny realizuje zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. W jego skład wchodzi osoby z różnych grup zawodowych, reprezentujące instytucje publiczne odpowiedzialne za działania w tym obszarze. Zespół integruje i koordynuje działania różnych podmiotów i specjalistów, w szczególności poprzez diagnozowanie problemu przemocy domowej, podejmowanie działań w środowisku nim zagrożonym bądź dotkniętym, rozpowszechnianie informacji o możliwych formach pomocy oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową. Bardzo ważne są także działania profilaktyczne oraz edukacja społeczna.

Należy wskazać także jednostki powiatowe funkcjonujące w obszarze pomocy społecznej i rynku pracy, w tym przede wszystkim:

- ✓ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Elblągu – realizuje zadania powiatu wynikające nie tylko z ustawy o pomocy społecznej, ale również m.in. z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (jako organizator i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej), a także ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.
- ✓ Powiatowy Urząd Pracy w Elblągu – realizuje zadania powiatu, polegające m.in. na udzielaniu pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu pracy (pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa), organizowaniu i finansowaniu usług i instrumentów rynku pracy, przyznawaniu i wypłacaniu zasiłków oraz innych świadczeń z tytułu bezrobocia, a także opracowywaniu analiz i sprawozdań dotyczących rynku pracy.

System pomocy i wsparcia w szerokim ujęciu obejmuje również inne instytucje rynku pracy, jednostki oświatowe oraz wszystkie podmioty, które na co dzień współpracują ze sobą ze względu na zbieżne cele oraz obsługę tych samych klientów. Są to w szczególności, oprócz wymienionych powyżej, Posterunek Policji w Młynarach, Sąd Rodzinny i Nieletnich w Braniewie oraz Powiatowy Urząd Pracy Filia w Pastłuku.

3.2. Zdolność podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych

W świetle ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej, stanowi ona działalność podmiotów ekonomii społecznej na rzecz społeczności lokalnej w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej, tworzenia miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz świadczenia usług społecznych, realizowaną w formie działalności gospodarczej, działalności pożytku publicznego i innej działalności o charakterze odpłatnym. Podmiotami ekonomii społecznej są natomiast m.in. spółdzielnie socjalne, warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, spółdzielnie pracy oraz organizacje pozarządowe.

W Krajowym Rejestrze Sądowym na terenie Gminy Godkowo zarejestrowanych jest 10 fundacji i stowarzyszeń, nie licząc podmiotów w stanie likwidacji Są to:

- 1) Fundacja Jeźdźce Konno,
- 2) Fundacja Ogród Dobrych Myśli,
- 3) Ochotnicza Straż Pożarna w Dobrym,
- 4) Ochotnicza Straż Pożarna w Godkowie,
- 5) Ochotnicza Straż Pożarna w Osieku,
- 6) Ochotnicza Straż Pożarna w Podągach,
- 7) Ochotnicza Straż Pożarna w Ząbrowcu,
- 8) Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Godkowo „Pomocna Dłoń”,
- 9) Stowarzyszenie Odrodzenia Kobiet w Podągach,

10) Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Godkowo Odnowa.

Skala działalności wymienionych wyżej organizacji może wskazywać na niewielką lub średnią zdolność do świadczenia usług społecznych, w szczególności z uwagi na możliwości kadrowe, finansowe oraz warunki organizacyjne tych podmiotów. Warto jednak pamiętać, że potencjał wspólnoty samorządowej do realizacji usług społecznych czy zadań publicznych może być tworzony zarówno przez powyższe organizacje, jak i inne, które nie mają siedziby w gminie, a które mogą być aktywne na jej terenie. Mogą to być takie podmioty jak np. Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych czy Spółdzielnia Socjalna Cynamonek z Morąga.

Istotną rolę w aktywizacji lokalnej społeczności pełnią obecnie Koła Gospodyń Wiejskich. W świetle krajowego rejestru KGW na terenie Gminy Godkowo funkcjonuje 7 KGW:

- 1) Koło Gospodyń Wiejskich w Łępnie,
- 2) Koło Gospodyń Wiejskich w Szymborach,
- 3) Koło Gospodyń Wiejskich w Dobrym,
- 4) Koło Gospodyń Wiejskich w Bielicy Książęca Wieś Kwiatowa,
- 5) Koło Gospodyń Wiejskich w Godkowie,
- 6) Koło Gospodyń Wiejskich w Burdajnach,
- 7) Koło Gospodyń Wiejskich w Gruzajnach.

Współpraca Gminy Godkowo z organizacjami pozarządowymi odbywa się zarówno w formie finansowej, jak i pozafinansowej, na podstawie rocznych programów współpracy. W 2024 roku priorytetowe zadanie w ramach współpracy stanowiły „Działania edukacyjne, zdrowotne, kulturalne i społeczne służące aktywizacji emerytów i rencistów oraz integracji mieszkańców Gminy Godkowo. Zadanie to zostało zrealizowane przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Godkowo „Pomocna Dłoń” na kwotę 4 000 zł.

W 2023 roku określono cztery zadania priorytetowe. Były to:

- 1) Upowszechnianie kultury fizycznej, sportu i rekreacji wśród mieszkańców gminy poprzez rozwijanie zamiłowania do uprawiania różnego rodzaju sportów.
- 2) Aktywizacja mieszkańców do podejmowania działań na rzecz swoich miejscowości w oparciu o lokalne zasoby oraz promowanie lokalnej twórczości.
- 3) Organizacja imprez lub cyklu imprez kulturalnych dla mieszkańców z terenu Gminy Godkowo.
- 4) Działania edukacyjne, zdrowotne, kulturalne i społeczne służące aktywizacji emerytów i rencistów oraz integracji mieszkańców Gminy Godkowo.

Zostały zrealizowane 3 zadania, na łączną kwotę 15 000 zł. Realizowały je dwie lokalne organizacje, tj. Koło Gospodyń Wiejskich w Szymborach oraz Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Godkowo „Pomocna Dłoń”.

W 2022 roku również przewidziano cztery priorytetowe zadania publiczne:

- 1) Upowszechnianie kultury fizycznej, sportu i rekreacji wśród mieszkańców gminy poprzez rozwijanie zamiłowania do uprawiania różnego rodzaju sportów.
- 2) Organizacja imprez turystycznych i krajoznawczych dla mieszkańców z terenu Gminy Godkowo.
- 3) Organizacja imprez lub cyklu imprez kulturalnych dla mieszkańców z terenu Gminy Godkowo.
- 4) Działania edukacyjne, zdrowotne, kulturalne i społeczne służące aktywizacji emerytów i rencistów oraz integracji mieszkańców Gminy Godkowo.

Wszystkie powyższe zadania zostały zrealizowane, na kwotę 15 000 zł, jednak tym razem realizowane były przez jedną organizację, tj. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Godkowo „Pomocna Dłoń”.

4. Główne wyzwania strategiczne lokalnej polityki społecznej

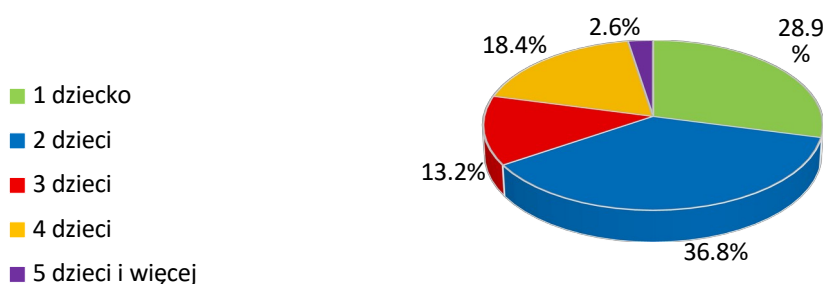
4.1. Funkcjonowanie rodzin z dziećmi

Rodzina jest naturalnym środowiskiem służącym opiece i wychowaniu dzieci. Wypełnia też szereg innych ważnych społecznie funkcji. Występujące na jej drodze trudności życiowe są sprawą oczywistą i prawdopodobnie nieuniknioną. Mogą pojawić się w razie problemów zawodowych, utraty pracy czy niedostatecznych dochodów. Mogą też być efektem konfliktów małżeńskich/w związku osób dorosłych. Bardzo często ich źródłem są jednak problemy wychowawcze, wynikające z rozwoju dzieci, które na różnych etapach życia potrzebują odpowiedniej uwagi i mądrych oddziaływań wychowawczych. Rodzice i opiekunowie wyposażeni w niezbędne kompetencje rodzicielskie, samodzielnie albo przy wsparciu ze strony krewnych, znajomych bądź przy okresowym wsparciu specjalistów potrafią radzić sobie z problemami a nawet sytuacjami kryzysowymi. Natomiast w rodzinie, w której kumulują się różne deficyty i zaniedbania opiekuńczo-wychowawcze, jak również problemy materialne i psychologiczne, przezwyciężenie sytuacji trudnych może okazać się niemożliwe bez długotrwałego i wielopoziomowego wsparcia ze strony służb społecznych.

Według danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku Gminę Godkowo zamieszkiwały 752 rodziny, w tym 447 małżeństw i 95 związków niesformalizowanych. Wśród małżeństw dzieci miało 299, a wśród związków niesformalizowanych – 69. W tym czasie wśród mieszkańców było 170 matek z dziećmi i 40 ojców z dziećmi. Łącznie Gminę Godkowo zamieszkiwało 578 rodzin z dziećmi, w których było 986 dzieci. Średnio na jedną rodzinę przypadało 1,71 dzieci. Najwięcej rodzin miało jedno dziecko (282), następnie w 207 rodzinach było dwoje dzieci, w 72 – troje, a w 17 – czworo i więcej dzieci.

Wśród rodzin objętych pomocą społeczną w Gminie Godkowo w 2024 roku, rodziny z dziećmi stanowiły 27,9%. W 38 takich rodzinach funkcjonowało 157 osób. Największy odsetek stanowiły rodziny z dwojgiem dzieci (36,8%), a w dalszej kolejności jednym dzieckiem (28,9%), z czworgiem dzieci (18,4%) oraz z trojgiem dzieci (13,2%). Rodziny z pięciorgiem lub większą liczbą dzieci to 2,6% ogółu. W porównaniu do 2022 roku liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną zmniejszyła się o dwie.

Wykres 3. Rodziny z dziećmi korzystające z pomocy społecznej w Gminie Godkowo

W 2024 roku pomocą społeczną objęto 16 rodzin niepełnych, w których funkcjonowały 52 osoby. Spośród nich w 7 rodzinach było jedno dziecko, w 5 rodzinach dwoje dzieci, w 2 rodzinach 2 dzieci i również w 2 rodzinach czworo i więcej dzieci.

Jednym z głównych powodów obejmowania rodzin z dziećmi wsparciem w Gminie Godkowo w 2024 roku była potrzeba ochrony macierzyństwa, która stanowiła powód przyznania pomocy 13 rodzinom, w których funkcjonowało 75 osób, w tym 12 rodzinom (72 osobom) z powodu potrzeby ochrony wielodzietności. W porównaniu do 2022 roku liczba wspartych z tego tytułu rodzin zwiększyła się o 4, natomiast liczba osób w tych rodzinach wzrosła o 20. Z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego wsparto 2 rodziny (5 osób), czyli tyle samo co w 2022 roku.

Istotną rolę w zakresie wsparcia rodzin odgrywa asystent rodziny, który realizując swoje zadania odpowiedzialny jest m.in. za bezpośrednią pracę z rodzicami oraz dziećmi, a także działania realizowane na rzecz dziecka i rodziny. Do jego głównych zadań należy w szczególności opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym; udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego; udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych; wspieranie aktywności społecznej rodzin, motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych; a także podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin. Od 1 stycznia 2017 roku, z dniem wejścia w życie ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, obszar działań asystenta rodziny poszerzył się poprzez przypisanie mu funkcji koordynatora kompleksowego wsparcia (poradnictwa) dla kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz wsparcia rodzin dzieci, u których zdiagnozowano „ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu”. W 2024 roku GOPS w Godkowie zatrudniał jednego asystenta rodziny, który obejmował wsparciem 6 rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.

W sytuacji gdy rodziny, pomimo otrzymanego wsparcia, nie są w stanie realizować funkcji opiekuńczo-wychowawczej, dzieci mogą zostać umieszczone w pieczy zastępczej. W 2024 roku Gmina Godkowo współfinansowała pobyt 6 dzieci w pieczy zastępczej, w tym trojga dzieci w rodzinach zastępczych i również trojga w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

4.2. Sytuacja osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu

Zachowanie odpowiedniego poziomu zdrowotności społeczeństwa stanowi obecnie poważne wyzwanie, ze względu m.in. na postępujące starzenie się społeczeństwa, zanieczyszczenie środowiska i zmiany klimatyczne, niewłaściwą dietę, mało aktywny tryb życia itp. Jednocześnie jednym z zadań gminy jest ochrona zdrowia, czyli działalność, której celem jest zapobieganie chorobom i ich leczenie, utrzymanie rozwoju psychicznego, fizycznego i społecznego człowieka, przedłużanie życia, a także zapewnienie zdrowego rozwoju następnym

pokoleniom. Światowa Organizacja Zdrowia definiuje zdrowie nie tylko jako całkowity brak choroby, ale także stan pełnego, fizycznego, umysłowego oraz społecznego dobrostanu, tj. dobrego samopoczucia. Zdrowie jest zatem jedną z podstawowych wartości, warunkujących prowadzenie produktywnego i satysfakcjonującego życia. Przewlekła lub ciężka choroba może zaś stanowić barierę w wypełnianiu ról zawodowych, rodzinnych i społecznych.

Problemy zdrowotne mogą być jedną z przyczyn ubóstwa i innych problemów osób i rodzin. Zaburzają bowiem ich prawidłowe funkcjonowanie w wielu aspektach, niejednokrotnie przyczyniając się do obniżenia jakości życia i wystąpienia trudnych sytuacji, takich jak utrata pracy, niemożność podjęcia zatrudnienia, trudności finansowe i zadłużenie, wynikające z wysokich kosztów leczenia przy niskich dochodach lub ich braku, uzależnienia, konflikty w rodzinie, a także inne problemy zdrowotne takie jak np. depresja.

Podobnie może wyglądać sytuacja w przypadku niepełnosprawności, która w świetle definicji WHO, oznacza „ograniczenie lub brak zdolności do wykonywania czynności w sposób lub w zakresie uważanym za normalny dla człowieka, wynikające z uszkodzenia i upośledzenia funkcji organizmu”¹. W polskim ustawodawstwie, niepełnosprawność została zdefiniowana jako trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodująca niezdolność do pracy². Niepełnosprawność może wiązać się z obniżoną sprawnością ruchową, sensoryczną (zmysłową), intelektualną, psychofizyczną, komunikowania się oraz funkcjonowania w społeczeństwie. Jej przyczynami mogą być przewlekłe choroby, wady wrodzone, przebyte urazy i wypadki, a także obniżanie się sprawności fizycznej i umysłowej wraz ze starzeniem się organizmu. Może zatem wystąpić w różnym okresie życia oraz mieć różny stopień.

Zarówno osoby z niepełnosprawnościami, jak i doświadczające długotrwałej, przewlekłej choroby oraz osoby w podeszłym wieku można zaliczyć do kategorii osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, czyli osób, które ze względu na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagają opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego.

W świetle danych Narodowego Spisu Powszechnego w 2021 roku w Gminie Godkowo zamieszkiwało 517 osób z niepełnosprawnościami, w tym 48,9% to mężczyźni, a 51,1% stanowiły kobiety. Spośród wszystkich osób z niepełnosprawnościami w gminie 383 (74,1%) to osoby niepełnosprawne prawnie, a 134 (25,9%) to osoby niepełnosprawne tylko biologicznie.

Wśród głównych powodów korzystania przez mieszkańców Gminy Godkowo ze świadczeń z pomocy społecznej są dwa bezpośrednio związane ze zdrowiem. W 2024 roku w 39 rodzinach funkcjonowały osoby wymagające wsparcia związanego z długotrwałą lub ciężką chorobą. W porównaniu do 2022 roku liczba tych rodzin zwiększyła się o 8, natomiast liczba osób w tych rodzinach wzrosła o 9.

¹ Cyt. za <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/niepelnosprawnosc;3947453.html>

² Art. 2 pkt 10 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Niepełnosprawność członka rodziny w 2024 roku była powodem wsparcia 48 rodzin z terenu gminy, w których funkcjonowało 78 osób. Liczba tych rodzin w omawianej perspektywie zmniejszyła się o 21, natomiast liczba osób w nich funkcjonujących spadła o 37.

Osoby z niepełnosprawnościami, przewlekłe chorujące i ich rodziny często w większym stopniu niż inni członkowie społeczności lokalnej narażone są na ubóstwo i wykluczenie. Mogą doświadczać odrzucenia zarówno w wymiarze personalnym, przez środowisko społeczne, jak i na gruncie zawodowym. Osoby z niektórymi rodzajami niepełnosprawnościami mierzą się w codziennym funkcjonowaniu z barierami architektonicznymi, technicznymi oraz w komunikowaniu się, przez co ich uczestnictwo w życiu społecznym jest utrudnione. Ponadto jednym z częściej doświadczanych problemów jest niedostatek środków finansowych oraz niewystarczający dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji. W rodzinach, w których przynajmniej jeden z członków jest osobą zależną, wymagającą stałej opieki, nasilają się problemy związane z godzeniem pracy zarobkowej i innych obowiązków, a także przemęczenie i wypalenie osoby bliskiej sprawującej opiekę nad osobą chorującą lub z niepełnosprawnościami.

Również wiek może stanowić przyczynę zaistnienia konieczności wsparcia osoby. Według Światowej Organizacji Zdrowia, starość zaczyna się wraz z 60 rokiem życia i można ją podzielić na trzy etapy: do 74 r.ż. trwa wczesna starość, w przedziale 75-89 lat jest starość pośrednia (lub wiek podeszły), zaś od 90 r.ż. można już mówić o długowieczności lub późnej starości. Jednak pierwsze zmiany biologiczne, które oznaczają początek starości, zaczynają się w organizmie ludzkim już po czterdziestce. To wtedy słabnie zdrowotność oraz obniża się sprawność, rośnie zagrożenie przewlekłą chorobą i niepełnosprawnością. W wieku starszym te zmiany się nasilają – spada stężenie hormonów, spowalniają się funkcje poznawcze, motoryczne i pamięć, zaś występujące schorzenia dotyczą najczęściej układu krążenia (choroba wieńcowa, nadciśnienie), zmian nowotworowych, cukrzyca typu 2 i choroby układu kostno-stawowego. Osłabieniu ulega system immunologiczny, zdolność regeneracji po wysiłku oraz przystosowywanie się organizmu do zmiennych warunków³.

Jednak to, w jakiej kondycji psychicznej, emocjonalnej, fizycznej i społecznej dana osoba wkracza w wiek seniorski, zależy od mnóstwa czynników. Przede wszystkim jest efektem tego, jaki tryb życia osoba prowadziła, np. czy uprawiała sport lub inne aktywności na świeżym powietrzu, dobrze się odżywiała, stroniła od używek, jaką pracę wykonywała, a także czy budowała pozytywne relacje z bliskimi oraz znajomymi. W związku z tym, sytuacja życiowa danej osoby w wieku 60+ może się diametralnie różnić od jej rówieśników. Warto również wskazać, że sytuacja materialna wielu osób starszych jest trudna. Minimalna emerytura rolnicza lub pracownicza, a w bardziej skrajnych sytuacjach (gdy osoba nie wypracowała prawa do emerytury) renta rodzinna, renta socjalna lub inne świadczenia z pomocy społecznej, mogą okazać się nie wystarczające do pokrycia kosztów życia, zwłaszcza w sytuacji problemów zdrowotnych i rosnących wydatków na leki i wizyty u lekarzy.

³ https://www.doz.pl/czytelnia/a12239-Zrozumiec_seniora_-_potrzeby_i_emocje_osob_starszych

Ponadto, seniorzy z różnych względów są bardziej narażeni na samotność i izolację społeczną. Dotyczy to zwłaszcza kobiet, których długość życia jest dłuższa niż mężczyzn⁴. Po śmierci współmałżonka oraz usamodzielnieniu się dzieci, osoba starsza pozostaje sama w miejscu zamieszkania. Nie mając żadnego obowiązku społecznego (np. nauka, praca) oraz oparcia w rodzinie czy w otoczeniu sąsiedzkim, w obliczu rosnących problemów zdrowotnych, barier finansowych i komunikacyjnych oraz malejących kontaktów społecznych, może stracić sens życia, popaść w depresję.

W obliczu powyższych problemów, seniorzy na pewnym etapie życia potrzebują pomocy innych osób w zaspokojeniu codziennych potrzeb (np. zakupy, przygotowanie posiłku, pielęgnacja i higiena ciała), jednakże nierzadko tej pomocy są pozbawieni. W takich przypadkach interwenują służby społeczne. W 2024 roku pomocą społeczną objętych było 28 rodzin emerytów i rencistów, w których funkcjonowały 43 osoby, przy czym 19 rodzin było jednoosobowych, 4 rodziny dwuosobowe, 4 rodziny trzyosobowe i jedna rodzina liczyła 4 i więcej osób. W porównaniu do 2022 roku liczba rodzin emerytów i rencistów objętych wsparciem zmniejszyła się o 3, a liczba osób w tym rodzinach spadła o 1.

Jednym z podstawowych zadań gminy w zakresie wsparcia osób i rodzin, które doświadczają problemu niepełnosprawności oraz ciężkiej i/lub przewlekłej choroby, są usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze. Mogą one zostać przyznane osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Usługi przyznawane są także osobom pozostającym w rodzinach, gdy rodzina nie jest sama w stanie zaspokoić potrzeb w zakresie opieki. W 2024 roku pomoc w postaci usług opiekuńczych otrzymywało 10 osób, czyli o 4 osoby mniej niż w 2022 roku.

Osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. W 2024 roku w DPS w przebywało 7 mieszkańców gminy, czyli tyle samo co w 2022 roku.

Porównując te liczby z danymi demograficznymi można dojść do wniosku, że skala zapotrzebowania na wsparcie jest wciąż relatywnie niewielka, jednakże wraz z dalszym wzrostem liczb seniorów oraz wydłużaniem się okresu trwania życia, a także pogarszaniem stanu zdrowia i rosnącym osamotnieniem osób starszych, zapotrzebowanie na świadczenie usług opiekuńczych oraz innych działań pomocowych będzie rosnąć. Oprócz wsparcia w codziennym funkcjonowaniu należy również mieć na uwadze także potrzebę kreowania warunków aktywności i rozwoju osób starszych, w tym między innymi aktywności edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej, fizycznej. Osoby w wieku od 60 lat wwyż to nie tylko osoby wymagające pomocy, ale także osoby, które mogą jeszcze pracować, działać społecznie, pomagać innym, uczyć się i rozwijać. Mają też potencjał zbudowany na latach doświadczeń i pracy, który należy diagnozować i zagospodarowywać dla dobra wspólnego. Z racji tego, że w najbliższych latach osób w starszych grupach wiekowych będzie przybywać, już teraz można

⁴ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/trwanie-zycia/trwanie-zycia-w-2019-roku,2,14.html>

mówić nie tylko o społeczeństwie starzejącym się, ale o społeczeństwie różnego wieku, czyli takim, w którym każda grupa wiekowa ma zadania do spełnienia.

4.3. Dysfunkcje społeczne

Przemoc domowa i uzależnienia stanowią poważne dysfunkcje rodzin oraz dysfunkcje społeczne, które w sposób negatywny wpływają na funkcjonowanie społeczeństwa. Problemy te wiążą się niejednokrotnie z naruszeniami prawa oraz powszechnie przyjętych norm społecznych, a także bardzo często z degradacją psychiczną i/lub fizyczną osób nimi dotkniętych. Ponadto towarzyszą im trudności życiowe i bariery, takie jak: ubóstwo w sferze materialnej i intelektualnej, bierność społeczno-zawodowa, niski poziom kompetencji interpersonalnych, niedojrzałość emocjonalna rodziców, nieumiejętność pełnienia ról rodzicielskich i małżeńskich, problemy opiekuńczo-wychowawcze. Kwestie te przenoszą się na otoczenie sąsiedzkie oraz środowisko szkolne. W odniesieniu do dzieci i młodzieży skutkiem negatywnych zjawisk są m.in. zaburzenia emocjonalne, schorzenia zdrowotne, trudności w przystosowaniu się do środowiska oraz w kontaktach z innymi ludźmi, mogące objawiać się depresją, nerwicami lub nadpobudliwością, zachowaniami agresywnymi i ryzykownymi, niską motywacją do nauki oraz słabymi wynikami w szkole, a także brakiem pasji i zainteresowań. Konsekwencją dysfunkcji systemu rodzinnego są ponadto przypadki ograniczania władzy rodzicielskiej przez sąd oraz umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

Definicja ustawowa przemocy domowej została zawarta w art. 2 ust 1 pkt 1) *Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej*. W jej świetle stanowi ona jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Istotną dysfunkcją wpływającą na funkcjonowanie osób i rodzin są uzależnienia. Światowa Organizacja Zdrowia definiuje uzależnienie jako stan psychiczny i fizyczny, wynikający z interakcji organizmu z substancją psychoaktywną. Charakteryzuje się on zmianami zachowania oraz koniecznością przyjmowania substancji w sposób okresowy bądź ciągły – w celu doświadczenia jej wpływu bądź uniknięcia objawów towarzyszących jej brakowi w organizmie. W kontekście dysfunkcji społecznych uzależnienie należy jednak rozumieć szerzej, tj. jako silną i nabytą potrzebę zażywania substancji psychoaktywnych bądź wykonywania określonych czynności, takich jak np. uprawianie hazardu, oglądanie telewizji,

korzystanie z internetu czy robienie zakupów⁵. W obu tych wymiarach uzależnienie może przynieść negatywne konsekwencje – utrudnia bowiem prawidłowe funkcjonowanie psychiczne, fizyczne i społeczne. Niejednokrotnie prowadzi nie tylko do utraty zdrowia, ale także do wykluczenia społecznego, przestępczości oraz problemów i dysfunkcji w rodzinie.

Wśród dominujących powodów korzystania z pomocy społecznej w Gminie Godkowo alkoholizm, narkomania ani przemoc domowa nie występują. Wsparcie z powodu alkoholizmu w 2024 roku zostało udzielone 3 rodzinom (3 osobom), co oznacza wzrost ich liczby o 2 rodziny i 2 osoby w rodzinach w porównaniu do 2022 roku. W latach 2022-2024 nikt nie korzystał z pomocy społecznej z powodu narkomanii oraz przemocy domowej.

Ważnych informacji dostarczają sprawozdania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która podejmuje szereg procedur mających na celu pomoc osobom uzależnionym od alkoholu oraz członkom ich rodzin – współuzależnionym, doświadczającym przemocy domowej i innych problemów związanych z nadużywaniem alkoholu. W 2024 roku GKRPA przeprowadziła rozmowy z 5 osobami z problemem alkoholowym, w 2023 roku z 12 takimi osobami, a w 2022 roku z 10 osobami. Ponadto prowadziła rozmowy z członkami rodzin osób z problemem alkoholowym – w latach 2022-2024 było to łącznie 14 osób. Komisja wystąpiła w tym czasie do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 5 osób.

Problem uzależnień nierzadko powiązany jest z problemem przemocy domowej. W 2024 roku członkowie GKRPA wchodzili w skład 6 grup diagnostyczno-pomocowych ds. przeciwdziałania przemocy domowej. Ponadto kontaktowali się z 2 osobami doznającymi przemocy domowej oraz z 5 osobami stosującymi przemoc domową. W tym czasie do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 11 procedur Niebieskie Karty, w tym 8 założonych przez Policję w wyniku interwencji w rodzinach i po jednej założonej przez pracownika socjalnego OPS, Szpital Miejski św. Jana Pawła II w Elblągu Oddział Chirurgii Dziecięcej oraz Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Elblągu.

Inne dysfunkcje społeczne są słabiej rozpoznane. Niemniej jednak, szczególnie po okresie pandemii i związanej z nią izolacji społecznej, sygnalizuje się wzrost zagrożenia w szczególności uzależnieniem od internetu i gier, cyberprzemocą, a także wzrost skali występowania depresji i zaburzeń psychicznych, szczególnie u dzieci i młodzieży. Mogą one objawiać się nieco inaczej niż u dorosłych, poprzez m.in. nasilenie zachowań agresywnych, destrukcyjnych i autodestrukcyjnych, takich jak na przykład samookaleczanie. W świetle raportu „Młode Głowy. Otwarcie o zdrowiu psychicznym” z badania przeprowadzonego na zlecenie Fundacji UNaweza, obraz dzieci i młodzieży, jaki wyłania się z pozyskanych wyników, to obraz przepełniony samotnością, skrajnie niską samooceną i niskim poczuciem sprawczości. Roboczo nazwalibyśmy ten stan „triadą kryzysu psychicznego dzieci i młodzieży”, która przyczynia się między innymi do dramatycznego wzrostu myśli samobójczych wśród młodych ludzi, zachowań samobójczych i podejmowanych zamachów samobójczych. W dużym uproszczeniu dzieci

⁵Zob. *Współczesne teorie i praktyka profilaktyki uzależnień chemicznych i niechemicznych*, red. M. Jędrzejko, Warszawa 2009, s. 40; <http://www.kbpn.gov.pl/portal?id=112184>.

w kryzysie psychicznym to dzieci przekonane o tym, że nic nie znaczą, niczego nie potrafią i dla nikogo nie są ważne. Obraz ten dopełnia niski poziom zaufania społecznego młodych, brak wiary w skuteczność profesjonalnej pomocy czy wsparcia społecznego i skala doświadczanej przemocy rówieśniczej, domowej oraz doświadczania hejtu⁶.

W okresie od kwietnia do lipca 2025 roku na terenie gminy przeprowadzono badanie ankietowe służące opracowaniu *Diagnozy problemów społecznych Gminy Godkowo*. Główny cel badania stanowiła ocena aktualnej skali zagrożeń w obszarze uzależnień i przemocy domowej wśród mieszkańców Gminy Godkowo. Zagadnienia badawcze koncentrowały się wokół problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych, przemocy domowej oraz przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy. W badaniu wzięło udział 108 mieszkańców, w tym 57 dorosłych oraz 51 uczniów gminnych szkół podstawowych. Poniżej zaprezentowano główne wyniki.

Dorośli mieszkańcy

- W opinii badanych mieszkańców jakość życia w Gminie Godkowo kształtuje się na średnim poziomie. Ponad połowa dorosłych respondentów (31) oceniła ją jako *średnią*, natomiast mniej osób wskazało, iż jest ona *dobrym* poziomie (19).
- Według ankietowanych głównymi problemami, z jakimi borykają się rodziny w gminie, są przede wszystkim niewielkie zarobki/niska emerytura bądź renta, na co wskazało 30 badanych, brak stałego zatrudnienia (27) oraz uzależnienie członka rodziny (24). W dalszej kolejności wskazywano na chorobę i problemy zdrowotne (20) oraz brak pieniędzy na bieżące wydatki (15).
- Wiek, w którym respondenci mieli pierwszy kontakt z substancjami psychoaktywnymi, jest bardzo zróżnicowany, aczkolwiek charakterystyczne jest to, że występuje on prawie zawsze do 30 roku życia. W przypadku alkoholu największa liczba badanych deklaruje wiek pierwszego kontaktu na 16-20 lat (34 osoby), a w drugiej kolejności 15 lat lub mniej (10). W przypadku papierosów respondenci najczęściej wskazywali również na przedział wiekowy 16-20 lat (27), a następnie na wiek 15 lat i poniżej (10). Kontakt z narkotykami wystąpił po raz pierwszy najczęściej do 15 roku życia (3).
- W ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem alkohol spożywało 42 ankietowanych, papierosy paliły 23 osoby, narkotyki i dopalacze zażywała jedna osoba. Alkohol wypijany był przez respondentów głównie okazjonalnie (32), aczkolwiek 7 badanych mieszkańców przyznało się do spożywania go kilka razy w miesiącu. Raz w miesiącu po alkohol sięgał w ciągu ostatnich 12 miesięcy 1 ankietowany, a kilka razy w tygodniu dwóch. Nikt nie zadeklarował codziennego picia alkoholu.
- W okresie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem papierosy codziennie paliło 12 badanych osób, w drugiej kolejności 10 respondentów twierdzi, że paliło okazjonalnie i jedna osoba raz w miesiącu.

⁶ J. Flis, M. Dębski, *Młode Głowy. Otwarcie o zdrowiu psychicznym*. Raport z badania dotyczącego zdrowia psychicznego, poczucia własnej wartości i sprawczości wśród młodych ludzi. 2023, s. 6.

- W ciągu ostatnich 30 dni przed wypełnieniem ankiety największa liczba respondentów spożywała alkohol (30 osób), mniejsza natomiast paliła papierosy (20) i używała e-papierosów (8). Do zażywania narkotyków w tym czasie przyznało się 2 badanych, a nikt nie przyznał się do zażywania dopalaczy.
- Większość respondentów nigdy nie grała w gry hazardowe, tj. takie, w których obstawia się pieniądze i można je wygrać. Wskazuje na to 40 ankietowanych. W ciągu ostatnich 12 miesięcy w gry hazardowe nie grało 52 badanych, natomiast w ostatnich 30 dniach 55 osób.
- W świetle uzyskanych odpowiedzi 39 osób nigdy nie doświadczyło przemocy ze strony członka rodziny; 10 osób doświadczyło jej kilka razy; 4 osoby wiele razy, a 2 osoby tylko raz.
- Respondenci, którzy doświadczyli przemocy ze strony członków rodziny, twierdzą, że najczęściej była to przemoc psychiczna, na co wskazało 14 osób, a następnie fizyczna (8), ekonomiczna (3) i zaniedbanie (3).
- Większość respondentów (44) deklaruje, że nigdy nie byli sprawcami przemocy wobec członka swojej rodziny, a 5 osób nie potrafi odpowiedzieć na to pytanie. Na jednokrotne zastosowanie przemocy wskazuje 2 badanych; 6 osób twierdzi, że było sprawcami przemocy kilka razy, a nikt nie przyznaje się do wielokrotnego stosowania przemocy wobec członka rodziny.
- Spośród osób, które deklarują, iż były sprawcami przemocy wobec członka rodziny, po 6 osób wskazuje na stosowanie przemocy fizycznej i psychicznej, a jedna osoba twierdzi, że stosowała przemoc seksualną.
- Spośród respondentów 23 osoby nie zauważają problemu przemocy w rodzinach w swoim otoczeniu, natomiast 12 osób deklaruje, że zna co najmniej jedną rodzinę, która go doświadcza; 11 osób zna od dwóch do pięciu takich rodzin i również 11 osób zauważa problem w wielu rodzinach w gminie.

Młodzież:

- Młodzież, która wzięła udział w badaniu została zapytana o przyczyny sięgania po alkohol przez młodych ludzi. W świetle uzyskanych odpowiedzi alkohol najczęściej pomaga bawić się na imprezie, na co wskazało 31 respondentów. W dalszej kolejności wskazywano na poprawę złego nastroju (25), uatrakcyjnienie imprez i uroczystości (22), dopasowanie się do grupy (19) oraz chęć zapomnienia o swoich problemach (19). Według 18 osób alkohol pomaga w byciu lubianym, a 17 osób uważa, że dzięki niemu spotkania towarzyskie są bardziej zabawne.
- W świetle uzyskanych odpowiedzi, alkohol w życiu piło 24 ankietowanych, w ostatnim roku było to 9 osób, natomiast w ciągu 30 dni poprzedzających badanie 2 osoby.
- Utratę kontroli nad swoim zachowaniem pod wpływem alkoholu deklaruje 2 uczniów kiedykolwiek w życiu; 1 uczeń w ciągu ostatnich 12 miesięcy, a nikt w ciągu ostatnich 30 dni.

- Spośród badanych uczniów 35 deklaruje, że nigdy nie używało wyrobów tytoniowych. Na używanie ich czasami (kilka razy) wskazało 12 badanych, kilkanaście razy – 3 osoby, a codzienne regularne używanie deklaruje 1 respondent.
- Spośród wyrobów zawierających nikotynę młodzież najczęściej sięga po e-papierosy. Według deklaracji 11 badanych robi to czasami, 1 osoba często, a 2 osoby codziennie.
- Znaczna większość uczniów, którzy wzięli udział w badaniu nigdy nie zażywała narkotyków ani innych substancji zmieniających świadomość, na co wskazuje 49 osób. W ciągu ostatnich miesięcy oraz ostatnich 30 dni nie zażywało ich 50 respondentów.
- W ciągu 7 dni przed przeprowadzeniem badania z mediów społecznościowych w dni od poniedziałku do piątku nie korzystało 3 uczniów, natomiast w soboty i niedziele 2 osoby. W dzień powszedni młodzież najczęściej korzysta z mediów społecznościowych około 2-3 godzin, na co wskazuje 21 ankietowanych, a mniej korzysta z nich około 4-5 godzin (17 osób) oraz 6 godzin lub więcej (7 osób). Około 1 godziny z mediów społecznościowych korzystały w tym czasie 3 osoby, a nikt nie korzystał pół godziny lub mniej. Sytuacja trochę różni się w soboty i niedziele – w tych dniach młodzież korzysta z mediów społecznościowych najczęściej 6 godzin lub więcej (17 osób) oraz 4-5 godzin (17). Następnie jest to około 2-3 godzin (11). Jedynie 3 osoby korzystają około godziny, a jedna osoba pół godziny lub mniej.
- Do grania w gry na urządzeniach elektronicznych w ciągu tygodnia przed badaniem przynajmniej 45 ankietowanych w odniesieniu do dni powszednich oraz 46 w odniesieniu do sobót i niedziel. Wyniki wykazują różnice pomiędzy dniami od poniedziałku do piątku i weekendem. W dni powszednie młodzież najczęściej gra około 2-3 godzin (15 osób), a następnie około jednej godziny (12) i pół godziny lub mniej (9). W weekendy najwięcej osób gra również około 2-3 godzin (17), a następnie 6 godzin i więcej (10). Większa jest też liczba osób grających 4-5 godzin – tu sięga 7, podczas gdy w dni powszednie wynosi 5. W soboty i niedziele 8 osób grało maksymalnie pół godziny.
- Największe poczucie bezpieczeństwa młodzież ma w domu, na co wskazało 47 respondentów, a w dalszej kolejności w bliskim jego sąsiedztwie (42). Następnie należy wskazać szkołę (34) oraz ulicę (21). Warto jednak wskazać, że 8 uczniów nie czuje się bezpiecznie w szkole, 12 osób – na ulicy i po dwie osoby w domu i w bliskim jego sąsiedztwie.
- W świetle uzyskanych odpowiedzi przemocy w szkole doświadcza 7 respondentów, natomiast w dalszej kolejności jest to dom (2) oraz jego bliskie sąsiedztwo (2). Jedna osoba deklaruje doświadczanie przemocy na ulicy.
- Ponad połowa młodzieży twierdzi, że nie była świadkiem przemocy domowej – w sposób zdecydowany uważa tak 33 ankietowanych, a z zaznaczeniem „chyba” – 3 osoby. Zdecydowanie świadkiem przemocy było 4 uczniów, a mogło nim być 5 osób.
- Większe zróżnicowanie odpowiedzi wystąpiło w przypadku pytania o to, czy młodzież zna kogoś ze swojego otoczenia kto może doświadczać przemocy domowej.

Odpowiedzi zdecydowanie nie oraz chyba nie zaznaczyło po 16 ankietowanych, podczas gdy odpowiedzi twierdzących udzieliło łącznie 13 osób, w tym 6 w sposób zdecydowany.

- Specyficzną formą przemocy jest cyberprzemoc, czyli przemoc z użyciem nowych technologii, w tym internetu i narzędzi takich jak e-mail, witryny internetowe, media społecznościowe, fora dyskusyjne i inne. Młodzieży zadano pytanie, czy doświadczyła przemocy w internecie w postaci zastraszania, wyzywania, ośmieszania czy szantażu. W świetle uzyskanych odpowiedzi w największym stopniu uczniowie mieli do czynienia z wyzywaniem, w przypadku którego twierdząco odpowiedziało 30 badanych, a w dalszej kolejności z ośmieszaniem (19), zastraszaniem (10) i szantażem (7).
- Części respondentów zdarzyły się sytuacje zarówno takie, w których byli ofiarami cyberprzemocy, jak i takie, gdzie sami ją stosowali wobec innych osób. Spośród badanej młodzieży 12 osób twierdzi, że ktoś pisał pod ich postami przykre komentarze; 5 osób doświadczyło szantażu za pomocą narzędzi elektronicznych, a 9 osób wie, że ktoś podszywał się pod nich w internecie.
- 6 respondentów podszywało się w internecie za kogoś innego; 8 osób pisało komentarze mające na celu sprawienie komuś przykrości; 2 osoby szantażowały kogoś za pomocą narzędzi elektronicznych, a 3 osoby zamieściły w internecie zdjęcie innej osoby, aby ją ośmieszyć.

Szczegółowe wyniki badań zostały zaprezentowane w raporcie *Diagnoza problemów społecznych Gminy Godkowo*.

4.4. Bierność zawodowa, bezrobocie i ubóstwo

Ubóstwo i bezrobocie to dwa zjawiska ściśle ze sobą powiązane, choć nie zawsze brak płatnej pracy oznacza brak stałego dochodu, a w efekcie niski status materialny. Zjawisko bezrobocia można analizować w oparciu o statystyki PUP, jednak nie oddaje to do końca skali szerszego zjawiska, czyli braku płatnego zatrudnienia. Część osób zarejestrowanych w PUP to osoby, które tylko formalnie są bezrobotne, ponieważ pracują w „szarej strefie”. Z drugiej strony poza rejestrami PUP pozostają osoby poszukujące pracy na własny rachunek, a także bierne zawodowo, które teoretycznie mogłyby pracować, jednak nie mają do tego motywacji, brakuje im kompetencji życiowych lub odpowiednich kwalifikacji. Nieaktywne są dość często również osoby, które mają ograniczony dostęp do rynku pracy ze względu na specyficzne cechy. Wielodzietność, niepełnosprawność, bezdomność czy alkoholizm powodują, że podjęcie i utrzymanie się w pracy może być szczególnie trudne, ponieważ bariery tkwią nie tylko w świadomości jednostek, ale też całego społeczeństwa (np. stereotypy dotyczące niższej wydajności pracowników z niepełnosprawnościami) oraz systemu pomocy instytucjonalnej.

W grudniu 2024 roku w rejestrze PUP w Elblągu zarejestrowanych było 156 osób bezrobotnych z terenu Gminy Godkowo, co oznacza zmniejszenie ich liczby o 2 osoby w porównaniu do 2022 roku. Bezrobocie w gminie jest zróżnicowane pod kątem cech socjodemograficznych osób pozostających w rejestrach PUP. Z punktu widzenia wsparcia osób doświadczających bezrobocia kluczowe znaczenie mają czynniki indywidualne, które wpływają na zdolność i

motywację do podjęcia zatrudnienia. Jednym z takich czynników jest płeć, na co wskazują rozmiary bezrobocia wśród mieszkańców. Kobiety stanowią bowiem większość (53,2%) osób z terenu gminy zarejestrowanych jako bezrobotne. Może to być efekt m.in. kwalifikacji nieadekwatnych do potrzeb rynku pracy, przerw związanych z urodzeniem i wychowaniem dzieci czy stereotypów, w świetle których kobiety nie są chętnie zatrudniane z obawy o gorszą wydajność pracy czy większe ryzyko podejmowania zwolnień lekarskich ze względu na choroby dzieci.

Tabela 10. Bezrobotni w Gminie Godkowo w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Ogółem	158	148	156
Kobiety	95	81	83
Mężczyźni	63	67	73
Do 25 roku życia	17	19	23
Do 30 roku życia	35	35	40
Powyżej 50 roku życia	45	42	42
Długotrwale bezrobotni	109	92	95

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE BDL GUS.

Analiza cech socjodemograficznych bezrobotnych mieszkańców gminy wskazuje na dość duży odsetek osób do 30 roku życia, które stanowiły w grudniu 2024 roku 25,6% ogółu bezrobotnych. Jest to grupa należąca do katalogu grup w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Młodzi bezrobotni nierzadko bowiem charakteryzują się niewielkim doświadczeniem zawodowym bądź wykształceniem nieadekwatnym do potrzeb rynku pracy, a przy tym mogą mieć zbyt wysokie oczekiwania względem wynagrodzenia.

Barier na rynku pracy mogą doświadczać również osoby po 50 roku życia. W Gminie Godkowo w 2024 roku stanowiły one ponad jedną czwartą bezrobotnych (26,9%). Sytuacja tych osób nierzadko jest skomplikowana. Mogą to być osoby dysponujące wieloletnim doświadczeniem zawodowym, ale przy tym mieć nieaktualne kwalifikacje; lub nie mieć doświadczenia w pracy w ogóle ze względu na wcześniejsze zajmowanie się domem i wychowaniem dzieci bądź podlegać stereotypom dotyczącym osób starszych na rynku pracy. Wszystko to może mieć wpływ na trudności w znalezieniu zatrudnienia.

Problemem jest długotrwale bezrobocie, rozumiane jako pozostawanie przez bezrobotnego w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych. Osoby należące do kategorii osób długotrwale bezrobotnych w 2024 roku, w liczbie 95, stanowiły 60,9% wszystkich bezrobotnych z gminy. W porównaniu do 2022 roku ich liczba spadła o 14, a odsetek w strukturze zmniejszył się o 8,1 punktu procentowego.

Bezrobocie stanowi jeden z głównych powodów udzielania pomocy społecznej mieszkańcom Gminy Godkowo. W 2024 roku z tego tytułu wsparcie otrzymały 73 rodziny, w których

funkcjonowało 187 osób. W porównaniu do 2022 roku liczba rodzin wzrosła o 1, natomiast liczba osób w tych rodzinach zwiększyła się o 5.

Nierzadko konsekwencją bierności zawodowej i bezrobocia jest ubóstwo, będące zjawiskiem społecznym polegającym na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokajania potrzeb życiowych jednostki lub rodziny⁷. Może ono być mierzone zarówno w sposób absolutny, co oznacza niewystarczające środki finansowe na zaspokojenie podstawowych potrzeb osoby lub rodziny, bądź w sposób relatywny, kiedy odzwierciedla nierówności społeczne i związane jest z porównaniem poziomu życia danej osoby czy rodziny do średniej w społeczeństwie.

Ubóstwo stanowi jeden z powodów przyznawania świadczeń z pomocy społecznej, przy czym musi ono współwystępować z innym powodem wskazanym w artykule 7 ustawy o pomocy społecznej. W 2024 roku z tytułu ubóstwa świadczenia z pomocy społecznej otrzymały 84 rodziny, w których funkcjonowały 163 osoby. W porównaniu do 2022 roku liczba rodzin spadła o 8, natomiast liczba osób w rodzinach zmniejszyła się o 26.

Jednym z przejawów ubóstwa jest bezdomność. Ze wsparcia OPS z tego powodu w latach 2022-2024 korzystało od 1 do 2 rodzin i od 1 do 2 osób w tych rodzinach. Bezdomność może stanowić efekt różnych przyczyn, wśród których można wskazać rozpad rodziny, uzależnienie, brak stałych dochodów lub niski ich poziom, eksmisję oraz uzależnienia. Zadaniem gminy jest zapewnienie osobom dotkniętym problemami bezdomności tymczasowego schronienia przez przyznanie miejsca w noclegowni, schronisku bądź ogrzewalni dla osób bezdomnych.

⁷ <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/ubostwo;3990730.html>

5. Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

W świetle przeprowadzonej diagnozy sytuacja społeczna Gminy Godkowo jest dość silnie zależna od uwarunkowań, na które często nie ma wpływu bądź ten wpływ jest ograniczony, takie jak np. zmiany prawne, ruchy społeczne, zjawiska przyrodnicze czy tendencje demograficzne. Czynniki te powodują, że w najbliższych latach przed Gminą będą pojawiać się wyzwania, a zmierzenie się z nimi będzie wymagało uwzględnienia, wynikających z diagnozy, strategicznych uwarunkowań rozwoju społecznego oraz prognozy zmian w zakresie objętym Strategią.

Liczba mieszkańców gminy w ostatnich kilku latach zmniejsza się, a jednocześnie w strukturze wiekowej rośnie odsetek osób w wieku senioralnym. Jeżeli nie pójdzie za tym adekwatny wzrost liczby osób w przedprodukcyjnym okresie życia, głównie ze względu na to, że decyzje prokreacyjne podejmowane są obecnie coraz później, a dominującym modelem rodziny staje się model 2+1, który nie zapewni prostej zastępowalności pokoleń, to w strukturze społeczeństwa coraz większy odsetek będą stanowić ludzie starsi, natomiast najmłodsze grupy wiekowe będą miały coraz mniejszy udział. Będzie się to wiązało z rosnącymi potrzebami, głównie w sferze pomocy społecznej i opieki zdrowotnej – zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, medyczne, pielęgnacyjne, edukacyjne czy aktywizacyjne. Istotne będzie funkcjonowanie i dostosowywanie do potrzeb społecznych instytucjonalnego i organizacyjnego systemu wsparcia osób starszych i o ograniczonej sprawności, a także zwiększanie dostępności form i usług sprzyjających wzrostowi ich aktywności społecznej oraz zawodowej.

Szczególnym wsparciem należy obejmować rodziny z dziećmi, w tym wielodzietne, niepełne, borykające się z trudnościami codziennego życia i dysfunkcjami, takimi jak przemoc czy uzależnienia. Trzeba wspierać je w szczególności w obszarach kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, prawidłowych wzorców i relacji w rodzinie, rozwoju dzieci i młodzieży, aktywności i integracji społecznej rodzin czy przezwyciężania trudności życiowych. Ważne jest, aby dążyć do rozwiązań, które nie uzależniają wsparcia od dochodu rodziny, natomiast sprzyjają skorzystaniu z niego rodzinom, które przekraczają tzw. próg dochodowy, co nie oznacza, że nie doświadczają żadnych trudności i problemów.

Istotnym obszarem jest tworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży, poprzez ofertę różnego rodzaju zajęć rozwijających zainteresowania, wzmacniających ich kompetencje, a także wspierających w obliczu aktualnych wyzwań, w tym związanych ze światem cyfrowym.

Ważnym aspektem lokalnej polityki społecznej powinna być aktywizacja zawodowa mieszkańców pozostających bez pracy, zarówno zarejestrowanych w urzędzie pracy, jak i biernych zawodowo, nie podejmujących żadnych wysiłków w kierunku pozyskania zatrudnienia. W szczególności należy zwrócić uwagę na osoby w wieku od 50 lat wzwyż, osoby do 30 roku życia, a także osoby długotrwale bezrobotne. Wyzwaniem staje się obecnie również zapewnienie dostępności do aktywizacji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami i innych, których mobilność ogranicza wiek czy stan zdrowia. W tym zakresie powinny być

podejmowane działania służące likwidacji barier w przestrzeni publicznej, w tym barier komunikacyjnych, architektonicznych czy cyfrowych.

W świetle statystyk pomocy społecznej, do dominujących problemów na terenie Gminy Godkowo należy zaliczyć bezrobocie, ubóstwo, długotrwałą lub ciężką chorobę, niepełnosprawność i potrzebę ochrony macierzyństwa. Przewyciężanie tych problemów jest trudne, ponieważ najczęściej mają utrwalony charakter. Znacząca liczba rodzin dotkniętych chorobą i niepełnosprawnością prawdopodobnie będzie stale korzystać z tego tytułu z pomocy społecznej, jednak może też stanowić przyczynek do zaplanowania działań w zakresie promocji i ochrony zdrowia.

Do wyzwań lokalnej polityki społecznej należy też zaliczyć różne rodzaje uzależnień, w tym nie tylko od substancji psychoaktywnych, takich jak alkohol, narkotyki czy dopalacze, ale także uzależnienia behawioralne np. od internetu, komputera czy hazardu. Są one trudne do wykrycia i zdiagnozowania, a często mają nieuświadomiony charakter bądź nie zostają ujawnione przez osoby nimi dotknięte ze względu chociażby na poczucie wstydu czy brak wiary w możliwość uzyskania skutecznej pomocy. Oba rodzaje uzależnień są niebezpieczne ze względu na ich wpływ na zdrowie fizyczne, a także na funkcjonowanie psychiczne, fizyczne i społeczne osób oraz rodzin. Niejednokrotnie prowadzą nie tylko do utraty zdrowia, ale także do wykluczenia społecznego, przestępczości oraz problemów i dysfunkcji w rodzinie.

Uczestnicy warsztatów planowania strategicznego wskazywali ponadto na takie trudności i wyzwania jak niewystarczająca infrastruktura społeczna, niska integracja lokalnych społeczności, wykluczenie komunikacyjne, a także potrzeby organizacji klubów seniora i innych form dziennego pobytu osób starszych, a także miejsca opieki nad dziećmi do lat 3.

Realizacji wyzwań lokalnej polityki społecznej będzie sprzyjać zwiększanie dostępu do usług społecznych, w tym m.in. w obszarze wspierania rodziny, usług na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, aktywizacji społecznej i zawodowej, ze szczególnym naciskiem na grupy doświadczające różnych trudności w dostępie do rynku pracy, przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej, a także wspierających aktywność społeczną wszystkich grup społecznych.

Ważna jest także współpraca międzyinstytucjonalna, która umożliwi podejmowanie wielopłaszczyznowych działań w zakresie nie tylko diagnozowania i rozwiązywania problemów społecznych, ale przede wszystkim kreowania dobrej jakości życia mieszkańców. Dostępność usług społecznych może być zwiększona poprzez aktywność podmiotów ekonomii społecznej, dlatego ważne jest kreowanie warunków do ich rozwoju, a także angażowania się obywateli oraz tworzonych przez nie organizacji w kształtowanie polityk publicznych, we współdecydowanie w sprawach lokalnych, jak również sprawna wymiana informacji pomiędzy władzą i mieszkańcami. Należy mieć również na uwadze współczesne trendy definiujące politykę społeczną w Polsce, m.in. deinstytucjonalizację i rozwój usług społecznych. Na poziomie gmin będą się one wiązały m.in. z koniecznością budowy skutecznego systemu świadczenia usług społecznych dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

6. Cele i kierunki działań

Nadrzędnym celem lokalnej polityki społecznej jest poprawa jakości życia ludności gminy, na którą składa się szereg czynników kształtujących warunki życia wspólnoty oraz poszczególnych rodzin i osób samotnie gospodarujących. Wynika stąd potrzeba integracji działań sektorowych w ramach pomocy społecznej, rynku pracy, edukacji, kultury, sportu, zdrowia, mieszkalnictwa i polityki prorodzinnej, w ścisłym powiązaniu z realizowanymi w gminie inwestycjami „twardymi” w infrastrukturę techniczną oraz gospodarkę. Strategiczna wizja rozwoju społecznego zakłada zatem zmiany na lepsze w wielu dziedzinach życia mieszkańców.

Część wdrożeniowa Strategii została usystematyzowana w formie celów strategicznych. Każdy z nich dotyczy innego wycinka rzeczywistości społecznej, jednakże są one ze sobą ściśle powiązane i wszystkie służą realizacji celu głównego Strategii. W związku z tym, wszystkie cele należy rozpatrywać łącznie w kontekście rozwoju społecznego gminy, uwzględniając jednak to, że wdrożenie założeń jednego z nich będzie miało istotny wpływ na powodzenie pozostałych. Cele odpowiadają na omówione wyzwania strategiczne, przy czym jeden z nich, dotyczący aktywizacji i integracji mieszkańców, ma charakter przekrojowy i wywodzi się z założenia, że aktywna i zintegrowana społeczność tworzy lokalny potencjał służący przeciwdziałaniu i rozwiązywaniu problemów społecznych.

Cel główny Strategii brzmi:

Rozwój usług społecznych służących zwiększaniu jakości życia mieszkańców Gminy Godkowo

Osiągnięciu celu głównego będzie służyć realizacja celów strategicznych i operacyjnych, poprzez każdorazowo określony katalog działań, wyznaczający kluczowe, niezbędne kierunki zaangażowania władz samorządu, jednostek organizacyjnych gminy oraz partnerów lokalnych. Nie jest katalogiem zamkniętym, więc jeżeli w trakcie wdrażania Strategii pojawią się jeszcze inne pomysły (projekty) wpisujące się w jej cele, to również powinny zostać wzięte pod uwagę. Efektywna realizacja Strategii wymaga podejmowania działań ukierunkowanych na wzmocnienie systemu instytucjonalnego w obszarze lokalnej polityki społecznej, a w jego ramach m.in.:

- ✓ stałego zwiększania kompetencji pracowników i osób zaangażowanych w realizację Strategii, poprzez systematyczny udział w szkoleniach, kursach, warsztatach, seminariach, konferencjach, wizytach studyjnych i innych formach edukacji;
- ✓ wspierania kadry specjalistów zajmujących się m.in. uzależnieniami, przemocą domową oraz interwencją kryzysową w postaci superwizji i pomocy psychologicznej;

- ✓ wzmocnienia współpracy i komunikacji międzyinstytucjonalnej w obszarach objętych Strategią, służącej szybkiej diagnozie oraz przeciwdziałania dysfunkcjom społecznym, a także zmniejszaniu skali ich występowania;
- ✓ ukierunkowania na nowe, innowacyjne rozwiązania w zakresie objętym Strategią, służące większej otwartości i elastyczności działania, a także zwiększeniu skuteczności oddziaływań;
- ✓ umiejętności zarządzania w sytuacjach kryzysowych, w szczególności rozpoznawania i diagnozowania sytuacji, podjęcia skutecznych działań zaradczych oraz przewidywania skutków i przeciwdziałaniu im;
- ✓ podejmowania wspólnych działań rzeczniczych i lobbystycznych na rzecz rozwiązań, które nie leżą w gestii gminy, a mogą w istotny sposób przyczynić się do rozwiązania istniejących problemów oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Powyższe działania dotyczą każdego z przyjętych obszarów priorytetowych.

Cel strategiczny 1. Wzmocnienie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz zapewnianiu warunków rozwoju dzieci i młodzieży

Cele operacyjne	Kierunki działań
1. Zwiększenie kompetencji rodziców i opiekunów w zakresie opieki i wychowania dzieci	1) Diagnozowanie sytuacji problemowych w rodzinach wraz z oceną sytuacji dziecka pod kątem zapewnienia mu bezpieczeństwa. 2) Organizowanie różnych form edukacji rodziców i opiekunów, dotyczących w szczególności rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych, takich jak „Szkoła dla rodziców”, trening kompetencji rodzicielskich.
2. Zapewnienie rodzinom doświadczającym trudności dostępu do kompleksowego wsparcia	3) Zapewnienie wsparcia w postaci pracy socjalnej, asystentury rodzinnej oraz rodzin wspierających, rodzinom doświadczającym trudności w wypełnianiu podstawowych funkcji. 4) Organizowanie poradnictwa psychologicznego, socjalnego, pedagogicznego, i innego dostosowanego do potrzeb osób i rodzin, w tym dzieci i młodzieży.
3. Zwiększenie efektywności lokalnego systemu wsparcia dziecka i rodziny	5) Zapewnienie miejsc opieki dzieci do lat 3, w tym formie żłobka lub klubów dziecięcych oraz organizacja działań integrujących małe dzieci i ich rodziców, w formie np. Klubu Malucha. 6) Integracja rodzin w środowisku lokalnym poprzez m.in. organizację wydarzeń integracyjnych, działań edukacyjnych, upowszechnianie pozytywnego wzorca rodziny, rozwój wolontariatu. 7) Realizacja zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, służących m.in. rozwojowi zainteresowań dzieci i młodzieży, aktywności społecznej, aktywnemu spędzaniu czasu wolnego oraz nabywaniu kompetencji kluczowych. 8) Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych i dysfunkcji rodzin, w szczególności zadań dotyczących organizacji pieczy zastępczej i działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.
Wskaźniki realizacji działań	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, potrzeby ochrony macierzyństwa, w tym potrzeby ochrony wielodzietności. ▪ Liczba zorganizowanych form edukacji rodziców i opiekunów. ▪ Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pracą socjalną. ▪ Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pracą asystenta rodziny. ▪ Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z poradnictwa specjalistycznego. ▪ Liczba przedsięwzięć służących wsparciu i aktywizacji rodzin. 	
Okres realizacji	2026-2035

Cel strategiczny 2. Zmniejszenie skali bierności zawodowej, bezrobocia i ubóstwa wśród mieszkańców

Cele operacyjne	Kierunki działań
1. Zwiększenie kompetencji mieszkańców sprzyjających aktywności i samodzielności	1) Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy i innymi instytucjami rynku pracy oraz pracodawcami w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców gminy, w szczególności osób należących do grup <i>defaworyzowanych</i> . 2) Upowszechnianie wiedzy o ekonomii społecznej oraz możliwości uzyskania wsparcia przez osoby planujące prowadzić działalność gospodarczą w ramach spółdzielni socjalnej, fundacji lub stowarzyszenia.
2. Zmniejszanie barier utrudniających dostęp mieszkańców do aktywizacji zawodowej	3) Rozwój wolontariatu, pomocy sąsiedzkiej i innych form wsparcia środowiskowego osób i rodzin, w tym także jako etap przygotowujący do zatrudnienia. 4) Zapewnienie najuboższym mieszkańcom podstawowych warunków egzystencjalnych, w tym szczególnie osobom bezdomnym w zakresie schronienia, posiłków i ubrania.
3. Poprawa warunków socjalno-bytowych osób i rodzin mieszkających w gminie	5) Działania wspierające powrót do naturalnego życia społecznego osób doświadczających trudności w przystosowaniu się po długotrwałym pobycie w zakładzie karnym oraz osób bezdomnych, a także innych osób doświadczających izolacji i wykluczenia społecznego. 6) Organizowanie zbiórek żywności, odzieży i innych podstawowych dóbr dla osób i rodzin najbardziej potrzebujących. 7) Udzielanie wsparcia finansowego oraz świadczeń w naturze rodzinom i osobom znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.
Wskaźniki realizacji działań	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa, bezrobocia, bezdomności, zdarzeń losowych, klęsk żywiołowych i ekologicznych. ▪ Liczba bezrobotnych z terenu gminy, w tym m.in. kobiety, długotrwale bezrobotni, bezrobotni do 30 roku życia i powyżej 50 lat. ▪ Liczba bezrobotnych z terenu gminy, którzy wzięli udział w różnych formach aktywizacji zawodowej. ▪ Liczba bezrobotnych z terenu gminy, którzy podjęli pracę niesubsydiowaną. ▪ Liczba zorganizowanych zbiórek żywności, odzieży i innych podstawowych dóbr z przeznaczeniem dla najbardziej potrzebujących. 	
Okres realizacji	2026-2035

Cel strategiczny 3. Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami, osób długotrwale chorujących oraz seniorów

Cele operacyjne	Kierunki działań
1. Zapewnienie możliwości rozwoju aktywności osób niepełnosprawnościami, długotrwale chorujących oraz seniorów	1) Organizacja, inicjowanie i wspieranie różnorodnych form aktywności społecznej, edukacyjnej, kulturalnej i fizycznej, takich jak spotkania edukacyjne, warsztaty, zajęcia rozwijające zainteresowania, prelekcje itp. 2) Rozwój usług opiekuńczych, usług asystenta osobistego osób niepełnosprawnych, teleopieki, pomocy sąsiedzkiej oraz opieki wytchnieniowej.
2. Zwiększenie dostępu do usług społecznych dla osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu	3) Tworzenie i rozwój ośrodków wsparcia dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, takich jak np. dzienny dom pobytu, środowiskowy dom samopomocy, klub seniora, z uwzględnieniem możliwości dojazdu dla osób wykluczonych komunikacyjnie. 4) Tworzenie mieszkań treningowych i wspomaganych zapewniających usługi bytowe oraz pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym i realizacji kontaktów społecznych.
3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnościami, osób długotrwale chorujących oraz seniorów	5) Wsparcie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami poprzez współpracę z PUP w tym zakresie. 6) Upowszechnianie wolontariatu na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, a także zaangażowanie seniorów w inicjatywy służące integracji międzypokoleniowej i tworzeniu banku czasu. 7) Budowanie świadomości społecznej oraz postaw akceptacji i życzliwości wobec osób z zaburzeniami psychicznymi. 8) Poprawa dostępu do opieki zdrowotnej dla mieszkańców gminy poprzez funkcjonowanie ośrodka zdrowia oraz rozwój jego oferty.
Wskaźniki realizacji działań <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności i długotrwale lub ciężkiej choroby. ▪ Liczba osób korzystających z form wsparcia takich jak usługi opiekuńcze, opieka wytchnieniowa, asystent osobisty, teleopieka i inne. ▪ Liczba funkcjonujących ośrodków wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów. ▪ Liczba bezrobotnych osób z niepełnosprawnościami, które zostały objęte aktywizacją zawodową. 	
Okres realizacji	2026-2035

Cel strategiczny 4. Przeciwdziałanie występowaniu problemów przemocy domowej i uzależnień wśród mieszkańców w każdym wieku

Cele operacyjne	Kierunki działań
1. Zwiększenie świadomości społecznej w obszarze dysfunkcji	1) Wczesna diagnoza środowisk rodzinnych pod kątem zagrożenia dysfunkcjami, obejmująca interdyscyplinarne procesy służące rozpoznaniu problemów oraz zaplanowaniu działań zaradczych
2. Wzmocnienie oddziaływań profilaktycznych, prewencyjnych i kompensacyjnych w obszarze dysfunkcji społecznych	2) Realizacja kampanii i akcji społecznych służących podnoszeniu wiedzy, w szczególności w zakresie profilaktyki uzależnień oraz przemocy domowej. 3) Inicjowanie i realizacja programów edukacyjno-profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży oraz dorosłych, dotyczących różnych rodzajów uzależnień, zachowań ryzykownych, przemocy; z uwzględnieniem problematyki aktualnych zagrożeń, takich jak rozwój technologii, dysfunkcyjne grupy, przekaz medialny itp.
3. Zwiększenie dostępu osób i rodzin do pomocy specjalistycznej w zakresie przemocy domowej i uzależnień	4) Zapewnianie poradnictwa specjalistycznego, wsparcia socjalnego, możliwości tworzenia i funkcjonowania grup wsparcia oraz pracy terapeutycznej z dziećmi, osobami dorosłymi i całymi rodzinami doświadczającymi uzależnień bądź przemocy. 5) Monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami lub już doświadczających poważnych problemów, a także podejmowanie działań interwencyjnych, terapeutycznych i kompensacyjnych. 6) Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” jako ważnego elementu profesjonalnego systemu przeciwdziałania przemocy w środowisku lokalnym. 7) Upowszechnianie informacji z wykorzystaniem materiałów drukowanych, mediów, bezpośrednich spotkań ze specjalistami i innych środków przekazu na temat możliwości uzyskania pomocy przez osoby doświadczające przemocy, uzależnione i ich rodziny.
Wskaźniki realizacji działań	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu, narkomanii oraz przemocy domowej. ▪ Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego. ▪ Liczba wszczętych procedur Niebieskie Karty. ▪ Liczba osób objętych działaniami w ramach procedury Niebieskie Karty. ▪ Liczba zakończonych procedur Niebieskie Karty. 	
Okres realizacji	2026-2035

Cel strategiczny 5. Wzmocnienie aktywności społecznej mieszkańców oraz partycypacji obywatelskiej

Cele operacyjne	Kierunki działań
1. Kreowanie warunków aktywności mieszkańców na rzecz najbliższego otoczenia	1) Rozwój współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi poprzez m.in. włączanie ich przedstawicieli do zespołów opiniotwórczych i konsultacyjnych, zlecanie realizacji zadań publicznych itd. 2) Diagnozowanie potencjału podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w gminie i nawiązywanie z nimi współpracy w tym zakresie. 3) Upowszechnianie informacji o działaniach i zamierzeniach samorządu gminy i organizacji współpracujących, w tym o ważnych dla społeczności wydarzeniach. 4) Wykorzystywanie różnych form konsultacji społecznych z mieszkańcami przy podejmowaniu przez władze gminy decyzji w sprawach ważnych dla społeczności. 5) Tworzenie warunków do rozwoju samoorganizacji społecznej oraz większej partycypacji mieszkańców w sprawy lokalne w szczególności poprzez rozwój i doposażenie świetlic wiejskich oraz wsparcie działań i inicjatyw realizowanych na poziomie sołectw. 6) Organizacja świąt i wydarzeń na poziomie lokalnym, służących kultywowaniu tradycji oraz integracji mieszkańców gminy w różnym wieku.
2. Tworzenie warunków sprzyjających partycypacji obywatelskiej, integracji i aktywności mieszkańców	
3. Rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej oraz współpracy z mieszkańcami i ich organizacjami na rzecz dobra wspólnego	
Wskaźniki realizacji działań <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba organizacji pozarządowych, które otrzymały dotacje na realizację zadań publicznych. ▪ Liczba przedstawicieli organizacji pozarządowych w zespołach doradczych, opiniotwórczych, konsultacyjnych i in. ▪ Liczba konsultacji społecznych przeprowadzonych z mieszkańcami. 	
Okres realizacji	2026-2035

7. Założenia wdrożeniowe Strategii

7.1. Usługi społeczne oraz zadania publiczne zlecane podmiotom ekonomii społecznej

W świetle uwarunkowań ustawowych strategia powinna określać usługi społeczne w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oraz zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zlecane w trybach, o których mowa w tej ustawie.

Usługi wskazane w ustawie o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych zawierają się w następujących obszarach: 1) polityki prorodzinnej, 2) wspierania rodziny, 3) systemu pieczy zastępczej, 4) pomocy społecznej, 5) promocji i ochrony zdrowia, 6) wspierania osób niepełnosprawnych, 7) edukacji publicznej, 8) przeciwdziałania bezrobociu, 9) kultury, 10) kultury fizycznej i turystyki, 11) pobudzania aktywności obywatelskiej, 12) mieszkalnictwa, 13) ochrony środowiska, 14) reintegracji zawodowej i społecznej.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w sferze zadań publicznych wymienia między innymi zadania w zakresie pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób; wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; tworzenia warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej; udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz zwiększania świadomości prawnej społeczeństwa; działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej; działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego; ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej, działalności na rzecz osób niepełnosprawnych; promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy; działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym; działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości; działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych; nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania; kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego; wspierania i upowszechniania kultury fizycznej. W związku z uchwaleniem ustawy o ekonomii społecznej dodane zostało również zadanie w zakresie działalności na rzecz podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych.

Usługi społeczne i zadania publiczne, zlecane w trybie ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie dotyczą w szczególności upowszechnianie kultury fizycznej, sportu i rekreacji wśród mieszkańców gminy, aktywizacji mieszkańców do podejmowania działań na rzecz miejscowości, wydarzeń kulturalnych oraz działań edukacyjnych, zdrowotnych, kulturalnych i społecznych na rzecz emerytów i rencistów. Zadania priorytetowe ulegają corocznie zmianie, jednak co do zasady zawierają się w powyżej wymienionych obszarach. W najbliższych latach mogą ulec rozszerzeniu jeśli zajdzie taka potrzeba.

7.2. Koordynacja wdrażania Strategii

W świetle ustawy o pomocy społecznej, realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak jej opracowanie, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Znaczna część kierunków działań zaplanowanych w Strategii mieści się w zadaniach jednostek organizacyjnych Gminy Godkowo, a także Powiatu Elbląskiego czy podmiotów ekonomii społecznej. Zasadniczą rolę w zakresie planowania oraz podejmowania decyzji strategicznych będą odgrywały władze Gminy – Wójt oraz Rada Gminy, natomiast instytucją koordynującą działania związane z wdrażaniem Strategii będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Godkowie.

Strategia jest wieloletnim dokumentem planistycznym, w związku z czym należy wziąć pod uwagę, że w wyniku zmian społeczno-ekonomicznych niektóre jej zapisy mogą stać się nieaktualne jeszcze przed końcem okresu jej obowiązywania. W takiej sytuacji należy podjąć decyzję o jej aktualizacji bądź o opracowaniu nowej Strategii, uwzględniającej nowe uwarunkowania prawne, programowe, społeczne czy ekonomiczne.

Aktualizacja dokumentu, przeprowadzana w trybie, w jakim uchwalona została Strategia, będzie konieczna tylko w przypadku gdy zmianie ulegną obszary priorytetowe i cele strategiczne dokumentu. W pozostałych przypadkach decyzja o aktualizacji zostanie podjęta przez koordynatora wdrażania Strategii. Aktualizacji Strategii nie wymagają natomiast zmiany w katalogu działań służących realizacji celów, ponieważ z założenia jest to katalog otwarty, wykorzystywany w zależności od aktualnych potrzeb oraz umożliwiający realizację innych przedsięwzięć, niż w nim wymienione, o ile wpisują się w cele Strategii. Nie wymagają jej także zmiany i modyfikacje wskaźników, służących monitoringowi działań. Jeżeli w procesie wdrażania Strategii zostanie zidentyfikowana potrzeba rozszerzenia zakresu lub przeformułowania wybranych wskaźników, możliwe jest wprowadzenie zmian bez konieczności aktualizacji dokumentu – o ile zmiany te będą służyły lepszemu rozpoznaniu sytuacji społecznej oraz efektów wdrażania Strategii.

7.3. Ramy finansowe

Z uwagi na szeroki i różnorodny katalog działań planowanych do realizacji w ramach Strategii, należy w głównych źródłach jej finansowania uwzględnić środki pochodzące z różnych źródeł, w tym dostępne nie tylko dla gmin, ale także innych podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Będą to w szczególności środki krajowe, a także unijne oraz granty i środki prywatne. Jako główne źródło finansowania należy wskazać budżet gminy. W świetle art. 7 *Ustawy o samorządzie gminnym* do zadań własnych gminy należy zaspokajanie potrzeb zbiorowych wspólnoty, w tym m.in. w sprawach ochrony zdrowia, pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, gminnego budownictwa mieszkaniowego, edukacji publicznej, kultury, polityki prorodzinnej, bezpieczeństwa obywateli czy współpracy ze społecznościami lokalnymi. Zadania te wykonywane są przez jednostki organizacyjne i pomocnicze gminy jako ich zadania statutowe, stanowiąc jednocześnie urzeczywistnienie założeń Strategii, w takim zakresie, w jakim zostało to zaplanowane. Pewien zakres działań jest ponadto możliwy do

realizacji komplementarnie lub nawet wspólnie przez Samorząd Gminy, Powiatu oraz Województwa, a także inne jednostki – na podstawie zawieranych pomiędzy nimi porozumień. Istotnym źródłem finansowania zadań jest budżet państwa. Obejmuje ono zarówno transfery w postaci subwencji ogólnej jak i dotacji celowych, z których niektóre trzeba pozyskać startując w konkursach. W tej kategorii mieszczą się bowiem programy rządowe oraz programy ministerstw. Ponadto od 2019 roku jednym ze źródeł finansowania działań na rzecz wsparcia osób z niepełnosprawnościami jest Fundusz Solidarnościowy. W jego ramach są realizowane programy takie jak „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, „Opieka wytchnieniowa” oraz „Centra opiekuńczo-mieszkalne”.

Istotne źródło finansowania będą stanowić także środki z Funduszy Europejskich w perspektywie 2021-2027, dostępne na szczeblu krajowym i regionalnym, w tym szczególnie w obszarze włączenia społecznego, rynku pracy czy edukacji.

Z uwagi na to, że Strategia zakłada aktywny udział społeczności lokalnych i organizacji pozarządowych, a także partnerstwa służące efektywniejszej realizacji polityki społecznej, ważnym źródłem finansowania będą dotacje i granty dostępne dla trzeciego sektora. Wśród nich są programy rządowe i ministerialne (np. Aktywni+), a także programy Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, takie jak np. Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030 PROO oraz Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030.

Określenie bardziej precyzyjnych ram finansowych planowanych kierunków działań nie wydaje się obecnie możliwe ani celowe, szczególnie ze względu na szeroki zakres tematyczny dokumentu, długi okres jego obowiązywania oraz konkursowy charakter większości programów pomocowych, który z punktu widzenia podmiotów realizujących przekłada się na incydentalność wsparcia. Adekwatne do potrzeb kosztorysy będą tworzone w momencie planowania rocznego i aktualizacji budżetu gminy (w tym planów finansowych jednostek), a także opracowywania programów i projektów uszczegóławiających założenia Strategii.

7.4. Monitoring Strategii

Monitoring jest podstawą sprawozdawczości, zarządzania zmianą oraz ewaluacji Strategii. Dane zebrane w jego trakcie są analizowane, a następnie opracowywane w formie sprawozdań. Wypracowane wnioski i rekomendacje wspomagają proces decyzyjny oraz zarządzanie informacjami, ułatwiając znajdowanie rozwiązań w sytuacjach, kiedy zostaną zidentyfikowane odchylenia od pierwotnych założeń.

Wskaźniki realizacji działań, które będą podlegać monitoringowi zostały wskazane przy celach i kierunkach działań. Przewiduje się prowadzenie monitoringu *Strategii* co dwa lata – za każde zakończone dwa lata kalendarzowe wdrażania jej. Przedmiotem monitoringu będą wskaźniki, odnoszące się do kierunków działań, które zostały przyporządkowane obszarom Strategii. Raporty z monitoringu Strategii, stanowiące część sprawozdania z działalności GOPS, powinny zawierać co najmniej osiągnięte wartości wskaźników.

Spis tabel

Tabela 1. Miejscowości Gminy Godkowo według liczby zameldowanych mieszkańców (31.12.2024).....	9
Tabela 2. Liczba mieszkańców Gminy Godkowo w latach 2022-2024.....	10
Tabela 3. Wybrane dane dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności Gminy Godkowo w latach 2022-2024.....	10
Tabela 4. Wybrane wskaźniki obciążenia demograficznego dotyczące ludności Gminy Godkowo w latach 2022-2024.....	12
Tabela 5. Wybrane wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarki narodowej w Gminie Godkowo w latach 2022-2024.....	13
Tabela 6. Podmioty gospodarki narodowej według klas wielkości w Gminie Godkowo w latach 2022-2024.....	13
Tabela 7. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej w Gminie Godkowo w latach 2022-2024.....	14
Tabela 8. Liczba osób, którym przyznano świadczenia pieniężne w formie zasiłków w Gminie Godkowo w latach 2022-2024.....	15
Tabela 9. Powody przyznawania pomocy społecznej w Gminie Godkowo w latach 2022-2024.....	15
Tabela 10. Bezrobotni w Gminie Godkowo w latach 2022-2024.....	32

Spis wykresów

Wykres 1. Mieszkańcy Gminy Godkowo według ekonomicznych grup wieku w latach 2022-2024 (w %).....	11
Wykres 2. Stopa bezrobocia w Polsce, województwie warmińsko-mazurskim i powiecie elbląskim w latach 2022-2024.....	14
Wykres 3. Rodziny z dziećmi korzystające z pomocy społecznej w Gminie Godkowo.....	21

Uzasadnienie

do projektu Uchwały Rady Gminy Godkowo w sprawie przyjęcia

Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Godkowo na lata 2026-2035

Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 późn. zm), zgodnie z którym: „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Godkowo na lata 2026-2035 określa cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działania, których realizacja przyczyni się do rozwiązania bądź zminimalizowania problemów społecznych występujących na terenie Gminy Godkowo.

Wdrażanie Strategii opierać się będzie na realizacji pięciu celów strategicznych:

1. Wzmocnienie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz zapewnieniu warunków rozwoju dzieci i młodzieży.
2. Zmniejszenie skali bierności zawodowej, bezrobocia i ubóstwa wśród mieszkańców.
3. Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami, osób długotrwale chorych oraz seniorów.
4. Przeciwdziałanie występowaniu problemów przemocy domowej i uzależnień wśród mieszkańców
5. Wzmocnienie aktywności społecznej mieszkańców oraz partycypacji obywatelskiej.

Integralną część Strategii stanowi diagnoza problemów społecznych sporządzona na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Godkowo.

Opracowana Strategia stanowi dokument wyjściowy do inicjowania i wdrażania rozwiązań mających na celu poprawę sytuacji życiowej osób i grup społecznych wymagających okresowego i długofalowego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i pomocy w rozwiązywaniu problemów społecznych. Stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

Realizacja Strategii finansowana będzie z różnych źródeł (środki własne gminy, pozyskane środki z funduszy zewnętrznych tj. programy rządowe, pozarządowe, środki unijne), poszczególne działania realizowane będą w ramach wydatków zaplanowanych na dany rok .

Przedłożony projekt uchwały jest zasadny i stanowi wypełnienie obowiązku wynikającego z ustawy o pomocy społecznej.

Raport z głosowania nad uchwałą Nr XVII/106/2025 z dnia 22.12.2025 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Godkowo na lata 2026-2035

W sesji, w momencie głosowania nad uchwałą, udział wzięło 13 radnych,
głosowało – 13 radnych
głosów „za” oddano – 13
głosów „przeciw” oddano - 0
wstrzymało się – 0 radnych

Poniżej imienny wykaz Radnych głosujących nad uchwałą:

1. Adamczyk Ewa – głosowała „za”
2. Basarab Dawid – głosował „za”
3. Ciarciński Paweł – głosował „za”
4. Drózd Monika – głosowała „za”
5. Dyl Konrad – nieobecny
6. Dziki Mariusz – głosował „za”
7. Kit Celina – nieobecna
8. Kuźmich Adrian – głosował „za”
9. Laskowska Adriana – głosowała „za”
10. Łesyk Sławomir – głosował „za”
11. Osiak Jakub – głosował „za”
12. Rudnik Wiesław – głosował „za”
13. Rzepka Elżbieta – głosowała „za”
14. Tomaszewska Helena – głosowała „za”
15. Złomańczuk Marcin – głosował „za”